

Derivacijska tvorba imenica u mjesnom govoru Kompolja (prema građi u rječniku Ričnik gacke čakavščine - Konpoljski divan Milana Kranjčevića)

Odorčić, Jelena

Master's thesis / Diplomski rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:186:647588>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom](#).

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-26**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET U RIJECI

Jelena Odorčić

Derivacijska tvorba imenica u mjesnom govoru Kompolja (prema građi u rječniku
Ričnik gacke čakavščine – konpoljski divan Milana Kranjčevića)
(DIPLOMSKI RAD)

Rijeka, 2015.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET
Odsjek za kroatistiku

Jelena Odorčić
0009056366

Derivacijska tvorba imenica u mjesnom govoru Kompolja (prema građi u rječniku
Ričnik gacke čakavščine – konpoljski divan Milana Kranjčevića)
DIPLOMSKI RAD

Diplomski studij: Hrvatski jezik i književnost (jednopedmetni)
Mentor: prof. dr. sc. Silvana Vranić

Rijeka, 9. srpnja 2015.

SADRŽAJ

1. MOTIVACIJA.....	1
2. UVOD (cilj i metodologija rada)	2
3. SMJEŠTAJ I JEZIČNE ZNAČAJKE MJESNOGA GOVORA KOMPOLJA UNUTAR ČAKAVSKOGA NARJEČJA.....	4
3. 1. Geografski i dijalektološki smještaj mjesnoga govora Kopolja	4
3. 2. Jezične značajke rubnoga poddijalekta ikavsko-ekavskoga dijalekta i mjesnoga govora Kopolja	5
3. 2. 1. Jezične osobine rubnog poddijalekta ikavsko-ekavskog dijalekta u mjesnom govoru Kopolja.....	8
4. DERIVACIJSKA TVORBA IMENICA U MJESNOM GOVORU KOMPOLJA.....	11
4. 1. O tvorbi riječi u hrvatskome standardnom jeziku.....	11
4. 1. 1. Čista sufiksalna tvorba u hrvatskome standardnom jeziku.....	13
4. 1. 2. Čista prefiksalna tvorba imenica u hrvatskome standardnom jeziku ..	14
4. 1. 3. Prefiksarno-sufiksalna tvorba imenica u hrvatskome standardnom jeziku	15
4. 2. Čista sufiksalna tvorba imenica u mjesnom govoru Kopolja	16
4. 2. 1. Pregled tvorbe imenica sufiksima <i>-ina, -etina, -urina, -čina, -otina, - urina i -ošćina</i>	16
4. 2. 2. Pregled tvorbe imenica sufiksima <i>-ić i -čić</i>	26
4. 2. 3. Pregled tvorbe imenica sufiksima <i>-ica, -nica i -čica</i>	32
4. 2. 4. Pregled tvorbe imenica sufiksima <i>-ac i -anac</i>	37
4. 2. 5. Pregled tvorbe imenica sufiksima <i>-ce, -ance, -ašce, i -ešce</i>	38
4. 2. 6. Pregled tvorbe imenica sufiksima <i>-ara i -jara</i>	39
4. 2. 7. Pregled tvorbe imenica nastavcima <i>-ija, -arija, -džija i -jurlija</i>	40
4. 2. 8. Pregled tvorbe imenica sufiksima <i>-ilo, -lo, -alo i -stvo</i>	41

4. 2. 9. Pregled tvorbe imenica sufiksima <i>-ak</i> i <i>-jak</i>	42
4. 2. 10. Pregled tvorbe imenica sufiksima <i>-ka</i> , <i>-ika</i> i <i>-aljka</i>	43
4. 2. 11. Pregled tvorbe imenica sufiksima <i>-onja</i> i <i>-kinja</i>	43
4. 2. 12. Pregled tvorbe imenica pojedinačnim sufiksima.....	44
4. 3. Čista prefiksalna tvorba imenica u mjesnom govoru Kopolja	49
4. 4. Prefiksarno-sufiksna tvorba imenica u mjesnom govoru Kopolja.....	49
5. ZAKLJUČAK	51
6. SAŽETAK.....	53
7. LITERATURA.....	55
8. PRILOZI.....	57

1. MOTIVACIJA

Još u srednjoj školi počela sam shvaćati da je govor moga sela drugačiji i poseban, manje u odnosu na druge susjedne govore, više u odnosu na one udaljenije. Tada je već bio objavljen i *Ričnik gacke čakavščine: konpoljski divan* Milana Kranjčevića, pa je i to doprinijelo mojemu poimanju specifičnosti mog materinskoga govora.

Upisom na fakultet odlučila sam da ću barem malo pridonijeti tomu da govor mjesnoga govora Kompolja bude bolje obrađen i tako ne ostane potpuno zaboravljen. Slušanjem jezičnih kolegija: „Uvod u dijalektologiju hrvatskoga jezika“, „Čakavsko narječje“ i „Dijalektologija hrvatskoga jezika: terenska istraživanja“ dobila sam potvrdu da je moja želja dobra i korisna za očuvanje govora Kompolja.

Završni sam rad pisala pod vodstvom mentorice prof. dr. sc. Silvane Vranić na temu *Pripadnost govora Kompolja rubnom poddijalektu ikavsko-ekavskoga dijalekta čakavskoga narječja* u kojemu sam na temelju odgleda govora potvrdila pripadnost govora Kompolja rubnom poddijalektu ikavsko-ekavskoga dijalekta.

Na diplomskom sam studiju slušala kolegij „Njegovanje kulturne baštine: izrada školskih dijalekatnih rječnika“ koji je učvrstio moju želju da i u diplomskom radu istražim govor Kompolja.

Odlučila sam se na istraživanje derivacijske tvorbe imenica na građi u rječniku *Ričnik gacke čakavščine: konpoljski divan*. Nadam se da će moj rad poslužiti u stjecanju novih spoznaja vezanih uz tvorbu riječi u mome govoru te da će u prvom redu biti poticaj ostalim studentima iz Kompolja da nastave istraživati govor svojega mjesta.

2. UVOD (cilj i metodologija rada)

Cilj je rada pod naslovom *Derivacijska tvorba imenica u mjesnom govoru Kopolja (prema građi u rječniku Ričnik gacke čakavščine – kopoljski divan Milana Kranjčevića)* na temelju rječničke građe iz rječnika *Ričnik gacke čakavščine: kopoljski divan* prikazati derivacijsku tvorbu imenica u mjesnom govoru Kopolja.

Mjesni govor Kopolja nije u literaturi dovoljno istražen na svim jezičnim razinama, a doprinos istraživanju daje autor Milan Kranjčević sa svojim *Ričnikom*.

Zbog obuhvatne građe rječnika istraživanjem je obuhvaćeno prvih deset slova abecede, odnosno istraživanje je provedeno od slova *A* do slova *F*. Na tome korpusu promatrane su sufiksalna, prefiksna i prefiksno-sufiksna tvorba imenica. Posljedica je necjelovitog istraživanja rječničke građe nemogućnost izvođenja zaključka na razini cijeloga rječnika. Svaki komentar uz pojedini sufiks ograničen je na dio analiziranoga korpusa.

Pisanje rada započeto je ekscerpiranjem rječničke građe, odnosno imenica tvorenih izvođenjem iz rječničke građe rječnika *Ričnik gacke čakavščine: kopoljski divan*.

Na početku rada objašnjen je geografski i dijelektološki smještaj mjesnoga govora Kopolja kao i njegova jezikoslovna obilježja.

Sljedeće poglavlje govori o tvorbi riječi u hrvatskome standardnom jeziku. Teorijske postavke, koje govore o proučavanju tvorbe riječi u standardnome jeziku, korištene su u ovome radu radi nedostatka literature o tvorbi riječi u mjesnim govorima.

Središnji dio rada obuhvaća prikaz imenica tvorenih derivacijskom tvorbom imenica u mjesnom govoru Kopolja. Primjeri u prikazu preuzeti su iz *Ričnika gacke čakavščine* autora Milana Kranjčevića.

Nakon što su imenice popisane, uslijedila je tvorbena analiza u kojoj se promatrala tvorba imenica derivacijom odnosno izvođenjem. Radom je najviše

obuhvaćena čista sufiksna tvorba u mjesnome govoru Kopolja jer je najviše imenica tvoreno upravo tom metodom.

Analiza uključuje i prikaz prefiksne tvorbe i prefiksno-sufiksne tvorbe imenica u mjesnome govoru Kopolja.

Na kraju, u zaključku, prikazani su dobiveni rezultati provedene analize imenica na temelju rječničke građe u rječniku *Ričnik gacke čakavščine: kopoljski divan*.

3. SMJEŠTAJ I JEZIČNE ZNAČAJKE MJESNOGA GOVORA KOMPOLJA UNUTAR ČAKAVSKOGA NARJEČJA

3. 1. Geografski i dijalektološki smještaj mjesnoga govora Kopolja

Milan Moguš navodi da su od Karlovca, južno prema Lici, tri guste mreže čakavskih naselja¹. Treći krak mreže obuhvaća područje Otočca i sela koja se nalaze u Gackoj dolini, među kojima je i Kopolje (usp. Moguš 1977: 7).

Kada govori o prostiranju srednjočakavskoga dijalekta, Josip Lisac navodi da i u Lici postoje čakavci koji su ikavsko-ekavskoga tipa, spominje okolicu Otočca i okolna mjesta, među kojima i Kopolje (usp. Lisac 2009: 95).

I Dalibor Brozović navodi Otočac i okolna naselja, analogno tome i Kopolje, kao jedan krak u kopnenom području čakavskih govora u unutrašnjosti (usp. Brozović 1988: 81).

Iva Lukežić je na temelju heterogenosti područja koje obuhvaća ikavsko-ekavski dijalekt i jezičnih posebnosti unutar cijeloga sistema napravila podjelu ikavsko-ekavskog dijalekta na tri podcjeline, odnosno poddijalekta. U tu je podjelu uključeno i jezično stanje na pojedinom terenu tako da je dobivena sljedeća podjela: primorski, kontinentalni i rubni poddijalekt. Autorica navodi da su u rubnom poddijalektu, kojemu pripada i Kopolje, izrazite značajke jezične evolucije. Napominje da je ključni jezični kriterij takve klasifikacije bila akcentuacija (usp. Lukežić 1990: 105).

Lingvisti koji su se u svojim dijalektološkim istraživanjima bavili gackom čakavštinom rijetko spominju Kopolje. Izuzetak je Josip Lisac koji na svojoj *Dijalektološkoj karti čakavskoga narječja* ima zabilježeno i Kopolje kao čakavski punkt koji pripada srednjočakavskom dijalektu. Iako Iva Lukežić i Milan Moguš ne bilježe Kopolje, navode Otočac i Švicu koja je u neposrednoj blizini Kopolja, odnosno nastavlja se na njega.

¹ Prva skupina obuhvaća mjesta između cijelog toka rijeke Dobre i Mrežnice koji se vežu s Tounjčicom i do obronaka Male Kapele. Druga skupina, nakon prelaska Male Kapele, zauzima područje od Jezerana do Brinja.

3. 2. Jezične značajke rubnoga poddijalekta ikavsko-ekavskoga dijalekta i mjesnoga govora Kompolja

Unatoč nedostatku literature koja govori o mjesnom govoru Kompolja, vrijedno je istaknuti diplomski rad Kompoljčanke (po ocu) Sanje Orešković s temom *Prvi opis mjesnog govora Kompolja*, koja je uspjela prikazati dobar prikaz ovoga govora, ali ne i završen. Naime, pojedini se mjesni govori mogu analizirati i unutar različitih jezičnih razina, ali i s obzirom na pripadnost hijerarhijski višemu rangu.

Prema kriterijima za određivanje pripadnosti govora pojedinom narječju Milana Mogušā zaključuje se da mjesni govor Kompolja pripada čakavskome narječju. Analiza jezičnih osobitosti pokazuje da govor pripada skupini govora koji pripadaju rubnom poddijalektu ikavsko-ekavskoga dijalekta čakavskog narječja.

U prikazivanju značajki koristit ću se i svojim završnim radom kojeg sam dovršila 2013. godine na temu *Pripadnost govora Kompolja rubnom poddijalektu ikavsko-ekavskoga dijalekta čakavskoga narječja*.

Potrebni primjeri alijetetnih, a kasnije i alteritetnih značajki u dokazivanju pripadnosti rubnom poddijalektu navođeni su iz ogleđa govora. Ispitanica je bila Dragica Grčević, rođena Odorčić, 1934. godine u Kompolju. Ako u govoru nisu bile sve potvrde značajki, poslužila sam se podacima, odnosno primjerima već zabilježenima u literaturi².

Prva je alijetetna čakavska značajka uporaba zamjenice *ča* i svih njezinih oblika te riječi njome tvoreni. Pokazatelj je pune čakavske nepreventivne vokalizacije unutar tendencije jake čakavske vokalnosti. U ogleđu govora zabilježena je u primjerima: - *břže-břlje sēdi i čā ako ĩmaš poĩst*, - *povēsno čā ostāne*. Negacija zamjenice *ča* koja glasi *nĩš*³: - *nĩš ga ne ostāne*, - *nĩš nē valjamo*. Tendencija jake vokalnosti vidi se i u drugim primjerima: - *s mānom*.

² Ponajprije mislim na *Ričnik gacke čakavščine: konpoljski divan* Milana Kranjčevića.

³ Treba naglasiti da *nĩš* nije nastalo od ni+šta, već od ni+ča, ali dolazi do slabljenja afrikata tj, tipične čakavske tendencije smanjivanja napetosti na rubovima zatvorenog sloga (Moguš 1977:22).

Prilozi tvoreni tom zamjenicom i ovjereni primjeri u govoru Kompolja glase: A *záč* su išli, e li? (Orešković 1995:11), *pôč* bilo da bilo (Kranjčević 2003: 534).

Prelazak *ɛ* u *a* u sljedovima *je*, *če*, *že* također je značajka čakavskoga narječja. Njegova provedba nije dosljedna, pa u govoru mogu biti potvrđeni i drugi oblici. U snimljenom ogledu govoru govornica upotrebljava oblik *njãdra*, koji se povezuje s navedenom značajkom promjene prednjega nazala iza palatala, ali *a* u ovom primjeru nije nastao od *ɛ* nego od *ě* koji se mogao realizirati kao *a*. Gubitak dosljednosti moguće je pripisati evolutivnosti mjesnoga govora i raznim utjecajima štokavskog narječja koji su Kompolju nametnuti radi socijalnih, kulturnih i inih razloga.

Ostvarivanje ikavsko-ekavskog refleksa jata sukladno je J-M pravilu⁴, ali se mogu pojaviti i neke nedosljednosti: *sěno*, *mĩsec*, *lĩvo*, *zaminĩla*, *bělu*, *smĩl*, *pĩšice*, *dělat*, *vrědan*, *lĩpo*, *mlĩka*, *dĩca*.

Troakcenatski sustav s ovakvim je inventarom: *à*, *â*, *ã*. Akcent koji je kratkosilazni može se javiti na inicijalnom (*jãdno*, *nĩkakovo*, *bõlesna*, *žřtva*) kao i na medijalnom slogu (*ožěni*, *letĩla*, *krevětu*, *ostãjanja*). Dugosilazni se akcent realizira na svim pozicijama u riječi: na inicijalnom (*sěno*, *kũpit*, *blãga*, *ljũdi*), medijalnom (*komãdi*, *zapãli*, *raskĩdat*, *krumpĩra*) i na finalnom slogu (*morãš*, *kalãč*, *preděš*). I akut se, kao i dugosilazni naglasak, može realizirati na svim pozicijama: u inicijalnom (*bĩlo*, *dřvca*, *tõte*, *mãlko*, *šěćen*, *ljũbin*), medijalnom (*dodũše*, *velĩka*, *potrãži*, *nasãdi*) i finalnom slogu riječi (*udãn* *ozgõr*). Uzimajući u obzir pomak siline s kratko naglašenoga finalnog sloga na prethodni, uz zadržavanje svih triju naglasaka, a prema podjeli Milana Mogaša, govor Kompolja ima noviji troakcenatski sustav: *čũvat*, *glãvi*, *rãnit*, *unũtra*, *běla* (Orešković 1995: 20).

Među alijetetne značajke uključuju se tipičnosti suglasničkoga inventara. U usporedbi sa štokavskim narječjem suglasnički je inventar smanjen.

⁴ Jakubinskij i Mayer ustanovili su da je praslavenski jat uglavnom u tim čakavskim govorima ikavski, nerijetko ipak ekavski. Jat je ekavski ispred dentalnih suglasnika d, t, s, z, r, l, n iza kojih slijede neprednji vokali (a, o u) ili ništa. Zakonitost se nigdje ne provodi stopostotno, a to bi bilo i nemoguće (Lisac 2009: 97).

Fonem /h/ izuzetno je rijedak, a javlja se pod utjecajem standardnoga jezika. U pravilu se uopće ne izgovara (*narânit*), a moguća je zamjena s /v/ (*küvat, vřv, krûv, jûvu*) ili /j/ (*snâja, mâćija*).

Fonem /đ/ zvučni je parnjak bezvučnom /t/: *tüšim, lëšima*. Isto tako postoje i primjeri gdje je /š/ zamjenjuje fonemom /j/: *ugâjat*. Vezano za fonem /ž/, on se supstituira sa /ž/; u ogledu govora snimljenoga za ovo istraživanje ne pojavljuje se niti jedan leksem koji sadrži taj fonem.

Finalno /l/ upotrebljava se dosljedno: *imal, smîl, sorîl, stükal, spasîl, mogâl, bîl, posâl, oženîl, naprâvil, izgubîl, držal, prtil*.

Prelazak /m/ u /n/ nije dosljedan već se pojavljuju dvojaki oblici: *jësam, ësan, sam* (1. l. jd. glagola biti), *znam, san* (1. l. jd. glagola biti), *ösan, imam, köncen, iman, putën, nösin*.

Mjesni govor Kompolja čuva i staru konsonantsku skupinu /šč/: *bâšće, šćücat, šćüpac* (Kranjčević 2003: 959), ali se počinju javljati i novi konsonantski skupovi kao /šk/, /št/ i /šp/: *škûro, štërnu, špâg*.

Zabilježeno je i slabljenje šumnoga konsonanta uslijed napetosti sloga: *Otöšcu, dvâjst*.

Fonem /j/ se javlja kao proteza na početku ili na kraju riječi: *jöpet* (Kranjčević 2004: 281) *kâj, kojeküaj*, a može se i izgubiti: *ëdna, el*, ili pojaviti između dva suglasnika: *vâjk*.

Raširena je i pojava konsonantskih skupova /kl/ i /gl/ koji ispred samoglasnika prelaze u /kļ/ i /gļ/: *kļîp, ļibâc, dôkļen, gļëdat, zöbļe* (Kranjčević 1998: 256).

Može se pronaći i sačuvana stara konsonantska skupina čr: *čřv, čřvļřv*, ali i s umetnutim i: *čerřvo, čer išña*. Ta se skupina gubi pa imamo i primjera sa cr: *crëvo, crļen*.

Prezentska osnova glagola *möć* pokazuje zamjenu konsonanta /ž/, u međuvokalnom položaju, konsonantom /r/, u svim osim u 1. licu jednine (mogu): *möre, möreš, möre, möremo, mörete, möredu* i *mörebit, mörda* (Kranjčević 1998: 256).

Također je zabilježena i pojava konsonantske skupine /jd/ u prezentskoj osnovi: *dōjde, prōjde, izājde, nājdeš, nājdete, snājdemo se, obājdemo* (Kranjčević 1998: 256).

Nije nepoznata i pojava konsonanta /j/ umjesto konsonantske skupine /dj/: *grōzje, mēja, rāje*, ali se u novije vrijeme javlja i /ʒ/: *rāže, rāžat* (Kranjčević 1998: 256).

Genitiv množine imenica mjesnoga govora Kopolja ima više mogućih nastavaka:

- Ø: *kvōčak, dřv, cūr, žen, vríc*
- Ø i –ov: *vrāt, matrakōv, plūc, plādñov* (Kranjčević 1998: 256)
- Ø, -ov i –i: *dān(a), dēdov, pūti* (Kranjčević 1998: 256)

Obilježje mjesnoga govora Kopolja svakako je i gubljenje sibilizacije u D i I jd. ž. r.: *Rijēki, lūki, nōgi, drāgi*.

Prisutni su nastavci: *-adu, -edu* i *-idu* u 3. l. mn. prezenta: *dřmadu, počāpadu, modīradu, zamātadu, idedu, kućedu, utrñedu, dolāzidu*.

3. 2. 1. Jezične osobine rubnog poddijalekta ikavsko-ekavskog dijalekta u mjesnom govoru Kopolja⁵

Očuvanost čakavskoga akuta vidljiva je u ovim primjerima: *bōlnicama, ūnda, rōndaj, bīlo, dōjden, lēđa, nārod, nīsi, nēma, jāviš, pītaš, ōdeka, jāja, škōla (školuje), pokōjni, prōjdi, stōljnjake, gūvnu, ugājat, ozgōra, večērnja, raskrčēvat, rodbīnu, natēgne, mašina, udān, jedanājst, morā, bolī, bunār, juvē, grīj*.

Akcentatski sustav koji se upotrebljava, noviji je troakcentatski jer dolazi do pomicanja naglaska s finalnog sloga (*lipotē* u *lipōte*) (Kranjčević 1998: 255), *vodā* u *vōda*, *došāl* u *dōšal*, *nosīt* u *nōsit* (Orešković 1995: 20)⁶. vidi str. 6.

⁵ Potvrda jezičnih i morfoloških značajki rađena je po knjizi Ive Lukežić *Čakavski ikavsko-ekavski dijalekt*.

⁶ O akcentatskom sustavu vidi str. 6.

Potvrda duljenja kratkoga akcenta u slogu zatvorenu sonantom vidljiva je u sljedećim primjerima: *vrâg, znâš, špâg, morâš*.

U govoru su ovjereni i fonem /ć/, koji se artikulacijski razlikuje od sjevernočakavskog [tʰ], i njegov zvučni parnjak /ʒ/: *küći, dovüć, vriće, mëći, vrüće, põlnoći, vëć, tûć, vriće, žüći, tûšim, lëša, šübar, (šikâl, svišâl, Kranjčević 1998: 255).*

Zabilježen je i ostvaraj fonema /j/ kao jedinice konsonantskoga sustava: *röditeļi, naribļi, pāhulice, konöpļe, kudļja, stōļnjake, zakōļi*.

Finalno slogovno *-ļ*.

Iako je rijetko, postoje primjeri i za protetsko j- : *ji, jōpet* (Kranjčević 2003: 281), *jüžina* (Kranjčević 1998: 256).

U mjesnom govoru Kompolja nema potvrde parcijalnoga ili sustavnoga obezvučenja zvučnih konsonanata u finalnoj poziciji.

Ne ostvaruje se niti pomak artikulacije vokala *i* pod kratkim akcentom prema sredini usne šupljine.

**vš* se u govoru Kompolja razvio u *u*: *u kōšu, u vōdi, u rüke, u prëlo, u čëtri, u Zāgrebu, u Dubrāvu, u Küterevo, u Brlōg, u Šviću*.

**všš* se u govoru Kompolja razvio u *sav*: *svī, svē, svākaja, svāki, svēga*.

Morfološke osobitosti govora Kompolja

I jd. u mjesnom govoru Kompolja ima nastavačni morfem *-on*: *kīpon, zemļjōn*, a G mn. m.r. proširuje osnovu nerelacijskim morfemom *-ov/-ev* ispred nastavačkog morfema: Kranjčević 2003: *gānkov* (171), *mīsecov* (412), *ōtokov* (585), *pōnorov* (669), *prāgov* (702), *prāmenov* (702), *pilićëv, volićëv*.

DLI mn. teže ujednačavanju na isti nastavačni morfem: D: *vōlima, njīvama, rōditeljima*; L: *bōlnicama, glavīcama, trālĵama*; I: *grāblĵama, vīlama*.

I množine prezenta ima nastavačni morfem *-du/-u*: *modīradu, ĩdedu, zamātadu, otarëdu, dīmadu, poćāpadu, utrñedu, izlāzidu, dolāzidu*.

⁷ O finalnom slogovnom *-l* vidi str. 7.

U 1. 1. jd. prezenta javljaju se nastavci *-en* i *-in*: *šěćen, ljūbin, nōsin*.

Dosljedno se pojavljuje i infinitiv s okrnjenim nastavačnim morfemom:
razgřcat, rastrěsat, ćäpit, näbit, třt, třnut, prěst, ogribat, fukat, čüpat, raskídat, potkívat, istrěsat.

4. DERIVACIJSKA TVORBA IMENICA U MJESNOM GOVORU KOMPOLJA

4. 1. O tvorbi riječi u hrvatskome standardnom jeziku

Mnogi su jezikoslovci proučavali tvorbu riječi u hrvatskome standardnom jeziku. Među istaknutijima su Stjepan Babić i njegovo djelo *Tvorba riječi u hrvatskome književnome jeziku*, *Hrvatska gramatika* Eugenije Barić te *Gramatika hrvatskoga jezika*⁸ Ive Pranjkovića. Proučavanjem se bavio i Ivan Marković u knjizi *Uvod u jezičnu morfologiju*⁹.

Za potrebe ovoga rada prihvaćene su teorijske postavke koje u poglavlju *Tvorba riječi u Hrvatskoj gramatici* koristi Eugenija Barić te Stjepan Babić u knjizi *Tvorba riječi u hrvatskome književnome jeziku*.

Tvorba riječi, kako je definira Stjepan Babić, jezična je pojava kojom u jeziku nastaju nove riječi na osnovi dosadašnjega rječničkog blaga. Ona je i jezikoslovna disciplina čiji je predmet istraživanja proučavanje načina, obrazaca i tipova postanka novih riječi (Babić 2002: 23).

Tvorba riječi obuhvaća tvorbene jedinice i tvorbene načine, a ovaj rad opisuje jedan dio tvorbenog sustava i jedinica čakavskog ikavsko-ekavskog mjesnoga govora, govora Kompolja.

U tvorbi riječi najvažnija je riječ koja sudjeluje u tvorbenom procesu te ona riječ koja se u tom procesu ostvaruje. Polazna ili ishodišna riječ u tvorbenom procesu naziva se osnova riječi, a riječ koja nastaje tvorbom naziva

⁸ Tvorba riječi opisana je u sklopu poglavlja *Morfologija*. Razlikuje tvorbu imenica sufiksima i prefiksima, kojima se utvrđuju značenjske skupine imenica, tvorbu slaganjem dviju ili više riječi (odnosno njihovih osnova), srastanjem dvaju oblika riječi te slaganje dijelova riječi. Uz sufikse i prefikse navode se oblici koji mogu imati njihovu ulogu, a nazivaju se sufiksoidi i prefiksoidi (Silić, Pranjković 2007).

⁹ Autor razlikuje termine *rječogradba* i *rječotvorje*. *Rječotvorje* smatra najširim terminom koji obuhvaća postupke promjene značenja (metaforizacija, eponizacija, leksičko posuđivanje i sl.), a kod nas se to tradicionalno razumije kao derivacija i kompozicija. *Rječogradba* se odnosi na to kako se oblici *grade* neovisno o vrsti te gradnje (gramatička, derivacijska i kompozicijska, pragmatička ili stilistička) (Marković 2013).

se tvorenicama. Tvorbom riječi obuhvaćene su sve morfološke vrste, a tvorenicama, kao rezultat tvorbe, ne mora uvijek pripadati istoj morfološkoj vrsti. Odnos koji vlada među riječima u tvorbenoj vezi¹⁰ odnos je motivacije¹¹. Riječi u tvorbi mogu biti motivirane (tvorbene) ili nemotivirane (netvorbene) riječi (Barić 2005: 285-286).

Hrvatski jezik poznaje dva osnovna načina tvorbe riječi: tvorbu riječi izvođenjem i složenu tvorbu. Složena tvorba naziva se još i tvorba riječi slaganjem, a tvorba riječi izvođenjem naziva se derivacijska tvorba riječi.

Tvorbom riječi u dijalektologiji bavila se Sanja Vulić. Navodi da je derivacijska tvorba ona u kojoj sudjeluje samo jedna tvorbena osnova, a nastala novotvorenicama naziva se izvedenica ili derivat. U slučaju da u tvorbi sudjeluju dvije ili više osnova, govori se o složenoj tvorbi, čiji su rezultati složenice ili kompoziti (Vulić 2005: 75).

Definicija kojom se određuje derivacijska tvorba prihvaćena je i u ovom radu, što znači da je izvođenje shvaćeno kao tvorbeni način u kojem sudjeluje jedna tvorbena osnova iz koje se izvodi tvorenicama i naziva se izvedenica.

Eugenija Barić u hrvatskom jeziku razlikuje više tvorbenih načina. U tvorbi riječi izvođenjem razlikuju se čista sufiksalska i čista prefiksalska tvorba, te treća, prefiksalsko-sufiksalska, koja je kombinacija prve dvije. Tvorba riječi slaganjem obuhvaća čisto slaganje, tj. složeno-nesufiksalsku tvorbu, složeno-sufiksalsku tvorbu i tvorbu srastanjem. Uz navedene načine postoje i ova dva: tvorba složenih skraćenica te preobrazba (Barić 2005: 293).

U hrvatskom jeziku čista sufiksalska tvorba najčešći je tvorbeni način kojim se tvore imenice, pridjevi, glagoli i prilozi. Od svih vrsta najplodnija je kod imenica i pridjeva. Osim čistom sufiksalskom imenice se tvore i čistom prefiksalskom tvorbom, a najmanji je broj onih imenica koje su tvorene prefiksalsko-sufiksalskom tvorbom. Ovim su radom obuhvaćena i istražena sva tri načina derivacijske tvorbe imenica u mjesnom govoru Kompolja.

¹⁰ Veza između osnove riječi i tvorenicama.

¹¹ Osnova riječi motivira tvorenicama u tvorbenom procesu, a tvorenicama je nastala riječi motivirana osnovom riječi.

4. 1. 1. Čista sufiksalna tvorba u hrvatskome standardnom jeziku

Tvorbeni način u kojem se tvorbeno značenje izražava tvorbenim nastavkom ili sufiksom naziva se čista sufiksalna tvorba. Razlika između tvorbenog i obličnog nastavka je u tome što oblični nastavak mijenja oblik iste riječi dok tvorbeni nastavak sudjeluje u tvorbi nove riječi. Sufiks sam po sebi nema značenje sve dok nije u vezi s tvorbenom osnovom. Osim toga, sufiks ima stalno mjesto u sastavu riječi – pojavljuje se na završetku riječi, nikada ne dolazi kao osnova, ne može tvoriti semantičku jezgru riječi, funkcija mu se ostvaruje u morfološkom preinačavanju osnove. Navedene karakteristike sufikasa ili dometka navodi i Stjepan Babić u svojoj knjizi *Tvorba riječi u hrvatskome književnome jeziku* (Babić 2002: 38). Budući da u tvorbi riječi sudjeluju različite vrste riječi, postoje i različiti sufiksi: imenički, pridjevski, glagolski i priložni (Barić 2005: 294).

Sanja Vulić ističe da je u čakavskim govorima, kao i u hrvatskom jeziku općenito, najveći broj imenica tvoren upravo sufiksalsnom tvorbom. Tvorenice koje nastaju čistom sufiksalsnom tvorbom u čakavskim se govorima deriviraju od imenica, od glagola, od pridjeva, od priloga i od brojeva. Između ovih vrsta najplodnije su odimenička, odglagolska i otpridjevna čista sufiksalsna tvorba. Imenice se deriviraju od imenica svih triju rodova, i od glagola svih konjugacijskih vrsta, odnosno od I. do VI. vrste (Vulić 2005: 76).

Karakteristika je hrvatskog standardnog jezika i većine njegovih sustava postojanje kategorije roda koja razlikuje muški, ženski i srednji rod, a analogno tome postoje i određeni sufiksi koji sudjeluju u tvorbi pojedinoga roda. Tvorba riječi koja je najzastupljenija je ona od imenica muškoga i ženskoga roda. Imenice srednjega roda u tvorbi riječi slabije su zastupljene, što se objašnjava općenito manjom zastupljenošću imenica srednjega roda.

Kada govori o plodnosti sufikasa za tvorbu imenica od pojedinoga roda, Sanja Vulić za tvorbu imenica muškoga roda izdvaja ove razmjerno plodne hipersufikse: $-\emptyset$, $-(a)c$, $-(a)k$, $-ić$, $-jak$, $-ār$, $-ač$, $-ist$, $-ik$, $-telj$, $-āk$. Za tvorbu

imenica ženskoga roda ubraja navedene sufikse koji su plodni: *-ica, -a, -ost/ōst, -ina, -ka, -ija, -Ø, -ja, -ba, -nja*. Osim ovih sufikasa plodnima se mogu smatrati i oni sufiksi koji se koriste u tvorbi imenica srednjega roda. Od tih je sufikasa najplodniji sufiks *-nje*, a osim njega plodni su još i sufiksi *-enje* i *-jenje*. Kada se govori o imenicama srednjega roda u plodne se sufikse mogu ubrojiti i ovi: *-e, -stvo* i *-išće* (Vulić 2005: 76).

U jeziku postoje i neplodni sufiksi. Neplodan je sufiks onaj kojim se više ne tvore nove riječi (Babić 2002: 56).

Literatura nam govori o različitoj plodnosti sufikasa u standardnom jeziku, ali i u njegovim sustavima, konkretno čakavskom narječju. Uočavamo da svaki rod ima sufikse koji su više ili manje plodni, a srednji se rod izdvaja po tome što općenito ima najmanji broj sufikasa. Razmjerno broju riječi srednjega roda on ima i najmanji broj plodnih sufikasa. Očekuje se da će takva distribucija sufikasa biti i u mjesnom govoru Kmpolja.

Sufiksi stranoga podrijetla mogu se dodavati na domaću osnovu riječi, a isto tako se i domaći sufiks može pridodati na neku riječ stranoga podrijetla.

4. 1. 2. Čista prefiksalna tvorba imenica u hrvatskome standardnom jeziku

Teoretičari koji se bave proučavanjem tvorbe riječi još uvijek nemaju usuglašene stavove o čistoj prefiksальноj tvorbi.

Eugenija Barić smatra čistu prefiksальnu tvorbu posebnom vrstom slaganja, a razliku između prefiksальne i sufiksальne tvorbe vidljiva je u načinu na koji sufiks i prefiks sudjeluju u tvorbi nove riječi. Prefiks modificira samo leksičko značenje riječi pri čemu ne potire njezinu morfološku narav (Barić 2005: 295).

Iako prefiksальnu tvorbu smatra slaganjem a njezine tvorenice složenicama, Stjepan Babić navodi kako je karakteristika čiste prefiksальne tvore to što prefiksi dolaze na cijelu riječ, a tvorenica ostaje u onoj kategoriji u kojoj je i osnova riječi. Ovo svojstvo prefiksальne tvorbe ne vrijedi u prefiksальno-sufiksальnoj i prefiksальno-složenoj tvorbi (Babić 2002: 48).

Najčešći prefiksi koji se koriste u prefiksnoj tvorbi prema Eugeniji Barić su *među-*, *nad-*, *po-*, *pod-*, *polu-*, *pre-*, *pred-*, *su-*. Uz navede prefikse Sanja Vulić dodaje i prefikse stranoga podrijetla koji se ujedno i najviše koriste u tvorbi imenica čistom prefiksnom tvorbom, a ti prefiksi su *an-*, *arci-* i *sub-*.

Uvod o čistoj prefiksnoj tvorbi završava se obrazloženjem Sanje Vulić o naravi čiste prefiksne tvorbe. Za složenu sufiksnu tvorbu potrebne su barem dvije punoznačne riječi. Prefiksi su najvećim dijelom nepunoznačne riječi i sudjeluju u modificiranju temeljnoga značenja. Iz navedenoga proizlazi da je za složenu tvorbu potrebno imati dvije punoznačne osnove i radi toga se čista prefiksna tvorba smatra jednom od metoda derivacijske tvorbe imenica (Vulić 2007c: 81).

4. 1. 3. Prefiksno-sufiksna tvorba imenica u hrvatskome standardnom jeziku

Termin prefiksno-sufiksna tvorba govori o načinu tvorbe izvedenica. One se tvore istodobnom prefiksacijom i sufiksacijom tvorbene osnove.

Sanja Vulić upozorava na neusuglašenost jezikoslovaca o pripadnosti ove tvorbe, kao i prefiksne tvorbe, složenoj tvorbi ili metodi derivacijske tvorbe.

Prihvatanju postavke o složenosti tvorbe pridonosi činjenica da prefiksi, za razliku od sufikasa mogu biti samostalne riječi, to znači da mogu sudjelovati u složenoj tvorbi. Pripadanje prefiksno-sufiksne tvorbe metodi derivacijske tvorbe jezikoslovci obrazlažu činjenicom da su prefiksi najčešće ipak nepunoznačne riječi koje modificiraju temeljno značenje (Vulić 2007b: 122).

U *Hrvatskoj gramatici* Eugenije Barić i suradnika pronalazimo kako su imenice nastale prefiksno-sufiksnom tvorbom u vezi s prijedložnim izrazom, a to znači da prefiks koji je nastao od prijedloga zadržava svoje prijedložno značenje (Barić 2005: 334).

Nove riječi koje nastaju najčešće se deriviraju od imeničkih, a manje od glagolskih osnova.

Barić nadalje navodi najčešće prefikse koji sudjeluju u prefiksarno-sufiksnoj tvorbi imenica: *bez-*, *do-*, *na-*, *nad-*, *po-*, *pri-*, i *uz-*. Uz prefikse navodi i najčešće sufikse koji određuju značenjsku pripadnost tvorenice: *-ac*, *-ak*, *-ar*, *-aš*, *-ica*, *-nik*, *-ina* (Barić 2005: 334-335).

4. 2. Čista sufiksalna tvorba imenica u mjesnom govoru Kompolja

Na temelju analize rječničke građe potvrđeno je da su izvedenice koje su tvorene čistom sufiksálnom tvorbom ujedno i najplodniji način derivacijske tvorbe u mjesnom govoru Kompolja.

Utvrđen je veliki broj plodnih sufikasa koji sudjeluju u tvorbi, a uz tvorbu su i modifikatori značenja izvedenica. Analiziraju se i oni sufiksi koji su manje plodni. Uz pregled tvorbenih sufikasa nalazi se i objašnjenje značenja koje dobivaju nastale tvorenice.

4. 2. 1. Pregled tvorbe imenica sufiksima *-ina*, *-etina*, *-urina*, *-čina*, *-otina*, *-urina* i *-oština*

Sufiks *-ina*

Analizirana rječnička građa pokazuje da je sufiks *-ina* u tvorbi imenica veoma plodan. Tim je sufiksom tvoreno najviše imenica koje su muškoga i znatno manji broj imenica ženskoga roda. Sufiks *-ina* dodan na osnovu najčešće izvedenici daje značenje uvećanice.

Primjeri izvedenica iz imeničkih osnova nastavkom *-ina*:

äbdina (abd + ina) 'velika obad', *äbortina* (abort + ina) 'uvećanica od abort', *adütina* (adut + ina) 'uvećanica od adut', *advokätina* (advokat + ina) 'uvećanica od advokat', *agregätina* (agregat + ina) 'uvećanica od agregat', *äjdučina* (ajduk + ina) 'uvećanica od ajduk', *ajmîna* (ajm + ina) 'uvećanica od ajam', *äkrapina* (akrap + ina) 'uvećanica od akrap', *akumulätorina* (akumulator + ina) 'uvećanica

od akumulator', *alätina* (alat + ina) 'uvećanica od alat', *amīna* (am + ina) 'uvećanica od am', *anbarīna* (anbar + ina) 'uvećanica od anbar', *änkerina* (anker + ina) 'uvećanica od anker', *änperina* (anper + ina) 'uvećanica od anper', *aparätina* (aparat + ina) 'uvećanica od aparat', *apetītina* (apetit + ina) 'uvećanica od apetit', *ärapina* (arap + ina) 'uvećanica od arap', *arnjīna* (arnj + ina) 'uvećanica od aranj', *äsina* (as + ina) 'uvećanica od as', *äsurina* (asur + ina) 'uvećanica od asur', *ävtina* (avt + ina) 'uvećanica od avto', *avtöbusina* (avtobus + ina) 'uvećanica od avtobus', *bačēnčina* (bačenk + ina) 'uvećanica od bačenka', *bäčina* (bak + ina) 'uvećanica od bak', *bāgerina* (bager + ina) 'uvećanica od bager', *baglämina* (baglam + ina) 'uvećanica od baglama', *bāgremina* (bagrem + ina) 'uvećanica od bagrem', *bājlažina* (bajlag + ina) 'uvećanica od bajlag', *bājčina* (bajt + ina) 'uvećanica od bajta', *bakalärina* (bakalar + ina) 'uvećanica od bakalar', *balkönina* (balkon + ina) 'uvećanica od balkon', *balönerina* (baloner + ina) 'uvećanica od baloner', *bānčina* (bank + ina) 'uvećanica od banak', *baräbina* (barab + ina) 'uvećanica od baraba', *baräčina* (barak + ina) 'uvećanica od baraka', *barjäčina* i *barjačina* (barjak + ina) 'uvećanica od barjak', *batakunīna* (batakun + ina) 'uvećanica od batakun', *bätina* (bat + ina) 'uvećanica od bat', *bätrolina* (batrol + ina) 'uvećanica od batrol', *batüčina* (batuk + ina) 'uvećanica od batuka', *bečarīna* (bečar + ina) 'uvećanica od bečar', *bēntina* (bent + ina) 'uvećanica od bent', *bezdanīčina* (bezdanic + ina) 'uvećanica od bezdanica', *bičina* (bik + ina) 'uvećanica od bik', *biljčina* (biljc + ina) 'uvećanica od biljac', *blöčina* (blok + ina) 'uvećanica od blok', *böglina* (bogln + ina) 'uvećanica od bogln', *böjlerina* (bojler + ina) 'uvećanica od bojler', *bökserina* (bokser + ina) 'uvećanica od bokser', *bölničina* (bolnic + ina) 'uvećanica od bolnica', *börerina* (borer + ina) 'uvećanica od borer', *borīna* (bor + ina) 'uvećanica od bor', *borövičina* (borovic + ina) 'uvećanica od borovica', *bravīna* (brav + ina) 'uvećanica od brav', *bräboljčina* (brabonjk + ina) 'uvećanica od brabonjak', *brčina* (brk + ina) 'uvećanica od brk', *brdešnjačina* (brdešnjak + ina) 'uvećanica od brdešnjak', *brestīna* (brest + ina) 'uvećanica od brest', *brežīna* (breg + ina) 'uvećanica od breg', *briktašina* (briktaš + ina) 'uvećanica od briktaš', *brižīna* (brig + ina)

'uvećanica od brig', *br̃ñjićina* (brnjic + ina) 'uvećanica od brnjica' *brođina* (brod + ina) 'uvećanica od brod', *brojna* (broj + ina) 'uvećanica od broj', *brošina* (broš + ina) 'uvećanica od broš', *brũks̃irina* (brukšir + ina) 'uvećanica od brukšir' (konjska orma), *brzl̃etina* (brzlet + ina) 'uvećanica od brzleta', *bubrižina* (bubrig + ina) 'uvećanica od bubrig', *bũflina* (bufl + ina) 'uvećanica od bufl', *bujadina* (bujad + ina) 'uvećanica od bujad', *bunarina* (bunar + ina) 'uvećanica od bunar', *bũnbarina* (bunbar + ina) 'uvećanica od bunbar', *bũntina* (bunt + ina) 'uvećanica od bunt', *bũština* (bušt + ina) 'uvećanica od bušt', *cãgerina* (cager + ina) 'uvećanica od cager', *cekulãrina* (cekular + ina) 'uvećanica od cekular', *cẽlerina* (celer + ina) 'uvećanica od celer', *cẽnerina* (cener + ina) 'uvećanica od cener', *cẽrina* (cer + ina) 'uvećanica od cer', *cẽrkularina* (cerular + ina) 'uvećanica od cercular', *cilinderina* (cilinder + ina) 'uvećanica od cilindar', *crvina* (crv + ina) 'uvećanica od crv', *curčina* (curk + ina) 'uvećanica od curak', *cvetina* (cvet + ina) 'uvećanica od cvet', *čẽpina* (čep + ina) 'uvećanica od čep', *čẽšnjina* (česnj + ina) 'uvećanica od česanj', *čẽtničina* (četnik + ina) 'uvećanica od četnik', *darina* (dar + ina) 'uvećanica od dar', *dẽčkina* (dečk + ina) 'uvećanica od dečko', *dičãčina* (dičak + ina) 'uvećanica od dičak', *dirẽktorina* (direktor + ina) 'uvećanica od direktor', *dõlina* (dol + ina) 'uvećanica od dol', *drenovãčina* (drenovac + ina) 'uvećanica od drenovača (prut)', *drẽšina* (dreš + ina) 'uvećanica od dreš' ('vršalica za žito'), *drõpina* (drop + ina) 'uvećanica od drop', *dućãnina* (dućan + ina) 'uvećanica od dućan', *dũdučina* (duduk + ina) 'uvećanica od duduk', *dũkatina* (dukat + ina) 'uvećanica od dukat', *dũrcužina* (ducrug + ina) 'uvećanica od durcug', *dvizićina* (dvizic + ina) 'uvećanica od dvizica', *đãčina* (đak + ina) 'uvećanica od đak', *đẽnperina* (đenper + ina) 'uvećanica od đenper', *đẽrdanina* (đerdan + ina) 'uvećanica od đerdan', *đõnina* (đon + ina) 'uvećanica od đon', *fãfoljčina* (fakoljk + ina) 'uvećanica od fafoljak', *fãntina* (fant + ina) 'uvećanica od fant', *fẽderina* (feder + ina) 'uvećanica od feder', *fẽlerina* (feler + ina) 'uvećanica od feler', *fẽsina* (fes + ina) 'uvećanica od fes', *fiškãlina* (fiškal + ina) 'uvećanica od fiškal', *fitiljina* (fitilj + ina) 'uvećanica od fitilj', *fõrina* (for + ina) 'uvećanica od for', *frdẽkterina* (frdektekter + ina) 'uvećanica od frdektekter' ('onaj koji

je neobavezan u ponašanju, snalažljiv'), *fundamëntina* (fundament + ina) 'uvećanica od fundament', *furčīna* (furk + ina) 'uvećanica od furak'.

Od navedenih uvećanica potrebno je izdvojiti izvedenicu *boleščīna* (bolest + ina) 'opaka bolest'. Ova je izvedenica sementički obilježena. Leksemom se pojačava njezino značenje, odnosno želi se dodatno istaknuti opasnost i strah od bolesti.

Osim značenja uvećanice sufiks *-ina* može tvoriti i nove imenice koje imaju pejorativno značenje u odnosu na osnovu. Pejorativna značenja također imaju u osnovi imenicu muškoga ili ženskoga roda.

Primjeri izvedenica pejorativna značenja od imenica muškoga i ženskoga roda tvorene sufiksom *-ina*:

bârcīna (bark + ina) 'pejorativno od barka', *beličina* (belic + ina) 'pejorativno od belica', *bôdulina* (bodul + ina) 'pejorativno od bodul', *bradviljīna* (bradvilj + ina) 'pejorativno od bradvilj', *bršljānina* (bršljan + ina) 'pejorativno od bršljan', *bubnjīna* (bubnj + ina) 'pejorativno od bubanj', *bućkurušina* (bućkuruš + ina) 'pejorativno od bućkuruš', *budālina* (budal + ina) 'pejorativno od budala', *bujadničina* (bujadnic + ina) 'pejorativno od bujadnica', *bujadnjāčina* (bujadnjak + ina) 'pejorativno od bujadnjak', *būndina* (bund + ina) 'pejorativno od bunda', *cigarīna* (cigar + ina) 'pejorativno od cigar', *crnčina* (crnc + ina) 'pejorativno od crnac', *čārdačina* (čardak + ina) 'pejorativno od čardak', *čëgrtina* (čegrt + ina) 'pejorativno od čegrt', *čëpūrčina* (čëpurk + ina) 'pejorativno od čëpurka', *čërapina* (čërap + ina) 'pejorativno od čërapa', *čëripīna* (čërip + ina) 'pejorativno od čërip', *čīfutina* (čīfut + ina) 'pejorativno od čīfut', *čīrjačina* (čīrjak + ina) 'pejorativno od čīrjak', *čmōgorina* (čmōgor + ina) 'pejorativno od čmōgor ('kvruga)', *čunīna* (čun + ina) 'pejorativno od čun' ('komad drveta)', *čëmerina* (čëmer + ina) 'pejorativno od čëmer', *čōščina* (čōšk + ina) 'pejorativno od čōšak', *dëktišina* (dëktiš + ina) 'pejorativno od dëktiš', *dīhtunžina* (dīhtung + ina) 'pejorativno od dīhtung', *dičīna* (dic + ina) 'pejorativno od dica', *divljāčina* (divljač + ina) 'pejorativno od divljak', *dōkturičina* (dōkturic + ina) 'pejorativno od dōkturica', *drvārničina* (drvārnica + ina) 'pejorativno od drvārnica', *đëmina*

(*đem* + *ina*) 'pejorativno od *đem*', *fäsunžina* (*fasung* + *ina*) 'pejorativno od *fasung*', *fěrtlina* (*fertl* + *ina*) 'pejorativno od *fertl*' ('zaslon'), *firunžina* (*firung* + *ina*) 'pejorativno od *firunga*'.

Sufiks *-ina* sudjeluje i u tvorbi izvedenica pejorativna značenja od etnika:

Amerikānčina (*amerikanc* + *ina*) 'ugledan; pejorativno od Amerikanac', *Bōdulčina* (*bodulk* + *ina*) 'pejorativno od Bodulka', *Bosānčina* (*bosank* + *ina*) 'pejorativno od Bosanka', *Bosānčina* (*bosanc* + *ina*) 'pejorativno od Bosanac', *Bunjěvčina* (*bunjevc* + *ina*) 'pejorativno od Bunjevac', *Bunjěvčina* (*bunjevk* + *ina*) 'pejorativno od Bunjevka', *Dalmatīnčina* (*dalmatink* + *ina*) 'pejorativno od Dalmatinka', *Dalmatīnčina* (*dalmatinc* + *ina*) 'pejorativno od Dalmatinac', *Ērcegovčina* (*ercegovc* + *ina*) 'pejorativno od Ercegovac'.

Osim izvedenica koje imaju značenje uvećanice ili su tvorbom dobile samo pejorativno značenje, sufiks *-ina* u velikom broju primjera sudjeluje u tvorbi izvedenica koje imaju istodobno i značenje uvećanice i pejorativno značenje. U ovim primjerima prevladavaju imenice tvorene od imenica muškoga roda. Tek je nekoliko primjera imenica ženskoga roda koje sudjeluju u tvorbi izvedenica a da pritom imaju istodobno i uvećano i pejorativno značenje.

Primjeri izvedenica od imenica muškoga i ženskoga roda u značenju uvećanica i pejorativnoga značenja tvorene sufiksom *-ina*:

bězbuština (*bezbušt* + *ina*) 'uvećanica i pejorativno od *bezbušt*', *bocuniina* (*bocun* + *ina*) 'uvećanica i pejorativno od *bocun*', *brätvanina* (*bratvan* + *ina*) 'uvećanica i pejorativno od *bratvan*', *brusiina* (*brus* + *ina*) 'uvećanica i pejorativno od *brus*', *bufětina* (*bufet* + *ina*) 'uvećanica i pejorativno od *bufet*', *būnkerina* (*bunker* + *ina*) 'uvećanica i pejorativno od *bunker*', *cēkerina* (*ceker* + *ina*) 'uvećanica i pejorativno od *ceker*', *cerādina* (*cerad* + *ina*) 'uvećanica i pejorativno od *cerada*', *Cigānčina* (*cigank* + *ina*) 'uvećanica i pejorativno od *Ciganka*', *čāvлина* (*čavl* + *ina*) 'uvećanica i pejorativno od *čaval*', *čělnjačina* (*čelnjak* + *ina*) 'uvećanica i pejorativno od *čelnjak*', *čěšljina* (*češlj* + *ina*) 'uvećanica i pejorativno od *češalj*', *čīrina* (*čir* + *ina*) 'uvećanica i pejorativno od *čir*', *čovičina* (*čovik* + *ina*) 'uvećanica i pejorativno od *čovik*', *črvīna* (*črv* + *ina*) 'uvećanica i

pejorativno od črv', *ćilina* (ćilin + ina) 'uvećanica i pejorativno od ćilin', *ćučina* (ćuk + ina) 'uvećanica i pejorativno od ćuk', *ćüpina* (ćup + ina) 'uvećanica i pejorativno od ćup', *ćürčina* (ćurk + ina) 'uvećanica i pejorativno od ćurak', *dimina* (dim + ina) 'uvećanica i pejorativno od dim', *dĩmljačina* (dimljak + ina) 'uvećanica i pejorativno od dimljak', *dĩrečina* (direk + ina) 'uvećanica i pejorativno od direk', *dlānina* (dlan + ina) 'uvećanica i pejorativno od dlan', *drobina* (drob + ina) 'uvećanica i pejorativno od drob', *dugājsina* (dugajs + ina) 'uvećanica i pejorativno od dugajsa', *fābričina* (fabrik + ina) 'uvećanica i pejorativno od fabrika', *fālčina* (falc + ina) 'uvećanica i pejorativno od falc', *farbāntina* (farbant + ina) 'uvećanica i pejorativno od farbant', *fažolina* (fažol + ina) 'uvećanica i pejorativno od fažol', *fũljčina* (fuljc + ina) 'uvećanica i pejorativno od fuljac'.

Osim značenja uvećanica i pejorativa sufiks *-ina* tvori imenice koje znače drvo kao građu, stabljiku ili grm:

bāgremovina (bagremov + ina) 'bagremovo drvo', *borövina* (borov + ina) 'borovo drvo', *brestövina* (brestov + ina) 'brestovo drvo', *bũkovina* (bukov + ina) 'bukovo drvo', *čerišnjovina* (čerišnjov + ina) 'čerišnjovo drvo', *drenövina* (drenov + ina) 'drenovo drvo', *drvarina* (drvar + ina) 'drvo odobreno za drvarenje', *drvevina* (drven + ina) 'drveni okviri prozora i vrata', *fažolövina* (fažolov + ina) 'zrela stabljika fažola u koji više nema zrnja'.

Uz sva spomenuta značenja sufiks *-ina* može imati i pojedinačna značenja što je vidljivo iz sljedećih primjera:

bakovina (bakov + ina) 'spolna moć/snaga', *belina* (bel + ina) 'vjenčanica, bijela odjeća ili odbljesak snijega', *biljačina* (biljač + ina) 'posao komušanja kukuruza', *brdina* (brd + ina) 'uzvisina', *bržina* (brz + ina) 'svojstvo onoga što je brzo', *budalāščina* (budalast + ina) 'glupost, nerazuman posao', *celina* (cel + ina) 'stanje onoga što je cijelo', *Crikvina* (crikv + ina) 'brdo u Kompolju, mjesto gdje je nekoć bila crikva', *Crkvina* (crkv + ina) 'isto kao i Crikvina', *crnina* (crn + ina) 'crna odjeća kao znak žalosti', *čistina* (čist + ina) 'prostor u šumi na kojem ne rastu stabla', *čugarina* (čuvar + ina) 'čuvanje mrtvaca', *dobričina* (dobric + ina)

'onaj koji je dobre i blage ćudi', *dökturina* (doktur + ina) 'pravi doktor', *Ērcegovina* (ercegov + ina) 'država u kojoj žive Ercegovci'.

Sufiks -etina

Sve izvedenice tvorene sufiksom *-etina* derivirane su od imenićke osnove ženskoga roda. Najveći broj izvedenica ima augmentativno znaćenje:

alketina (alk + etina) 'uvećanica od alka', *aljetina* (alj + etina) 'uvećanica od alja', *babetina* (bab + etina) 'uvećanica od baba', *baćvetina* (baćv + etina) 'uvećanica od baćva', *baretina* (bar + etina) 'uvećanica od bara', *bažvetina* (bažv + etina) 'uvećanica od bažva', *bedretina* (bedr + etina) 'uvećanica od bedra', *benetina* (ben + etina) 'uvećanica od bena', *berdetina* (berd + etina) 'uvećanica od berda', *beštijetina* (beštij + etina) 'uvećanica od beštija', *birketina* (birk + etina) 'uvećanica od birka', *birtijetina* (birtij + etina) 'uvećanica od birtija', *blanjetina* (blanj + etina) 'uvećanica od blanja', *blitvetina* (blitv + etina) 'uvećanica od blitva', *blonbetina* (blonb + etina) 'uvećanica od blonba', *bluzetina* (bluz + etina) 'uvećanica od bluza', *bodljetina* (bodlj + etina) 'uvećanica od bodljika', *bonbetina* (bonb + etina) 'uvećanica od bonba', *botetina* (bot + etina) 'uvećanica od bota', *bradvetina* (bradv + etina) 'uvećanica od bradva', *bravetina* (brav + etina) 'uvećanica od brava', *breskvetina* (breskv + etina) 'uvećanica od breskva', *brinetina* (brin + etina) 'uvećanica od brina', *brkljetina* (brklj + etina) 'uvećanica od brklja', *brućketina* (brućk + etina) 'uvećanica od brućka', *bubljetina* (bubl + etina) 'uvećanica od bublja', *bukvetina* (bukv + etina) 'uvećanica od bukva', *buretina* (bur + etina) 'uvećanica od bura', *capetina* (cap + etina) 'uvećanica od capa', *cikletina* (cicl + etina) 'uvećanica od cikla', *cimetina* (cim + etina) 'uvećanica od cima', *cipljetina* (ciplj + etina) 'uvećanica od ciplja', *cokljetina* (coklj + etina) 'uvećanica od coklja', *crikvetina* (crikv + etina) 'uvećanica od crikva', *crtetina* (crt + etina) 'uvećanica od crta', *cunjetina* (cunj + etina) 'uvećanica od cunjja', *cvitetina* (cvit + etina) 'uvećanica od cvita', *ćašetina* (ćaš + etina) 'uvećanica od ćaša', *ćvoketina* (ćvok + etina) 'uvećanica od ćvoka', *dasketina* (dask + etina) 'uvećanica od daska', *deketina* (dek + etina) 'uvećanica

od deka', *dlaketina* (dlak + etina) 'uvećanica od dlaka', *dražetina* (drag + etina) 'uvećanica od draga', *duljetina* (dulj + etina) 'uvećanica od dulja' ('guma koja se stavlja na grlić boce'), *dunjetina* (dunj + etina) 'uvećanica od dunja', *dupljetina* (duplj + etina) 'uvećanica od duplja', *felgetina* (felg + etina) 'uvećanica od felga', *fintetina* (fint + etina) 'uvećanica od finta', *flanjetina* (flanjk + etina) 'uvećanica od flanjka (uži i duži dio čega)', *fleketina* (flek + etina) 'uvećanica od fleka', *floketina* (flok + etina) 'uvećanica od floka', *foljetina* (folj + etina) 'uvećanica od folja', *frapetina* (frap + etina) 'uvećanica od frapa', *funjarëtina* (funjar + etina) 'uvećanica od funjara'.

Osim augmentativnoga značenja sufixs *-etina* tvori izvedenice koje imaju pejorativno značenje, osnove su također ženskoga roda:

barčetina (bark + etina) 'pejorativno od barka', *bazgetina* (bazg + etina) 'pejorativno od bazga', *bradetina* (brad + etina) 'pejorativno od brada', *brojčetina* (brojk + etina) 'pejorativno od brojka', *brusetina* (brus + etina) 'pejorativno od brusa', *budalëtina* (budal + etina) 'pejorativno od budala', *bundetina* (bund + etina) 'pejorativno od bunda', *cigletina* (cigl + etina) 'pejorativno od cigla', *čanpetina* (čanp + etina) 'pejorativno od čanpa', *čoketina* (čok + etina) 'pejorativno od čoka', *čviketina* (čvik + etina) 'pejorativno od čvika', *čvrgetina* (čvrg + etina) 'pejorativno od čvrga', *ćucetina* (ćuč + etina) 'pejorativno od ćuća', *ćumetina* (ćum + etina) 'pejorativno od ćuma' ('glava'), *ćuskijetina* (ćuskij + etina) 'pejorativno od ćuskija', *ćušketina* (ćuš + etina) 'pejorativno od ćuška', *dikletina* (dikl + etina) 'pejorativno od dikla' ('sluškinja'), *dretvetina* (dretv + etina) 'pejorativno od dretva', *dudetina* (dud + etina) 'pejorativno od duda', *farbetina* (farb + etina) 'pejorativno od farba', *flašetina* (flaš + etina) 'pejorativno od flaša', *frajletina* (frajl + etina) 'pejorativno od frajla', *fucetina* (fuc + etina) 'pejorativno od fuca', *fuljetina* (fulj + etina) 'pejorativno od fulja'.

Analizom je utvrđeno i nekoliko imenica koje u sebi imaju i augmentativno i pejorativno značenje:

brazdetina (brazd + etina) 'uvećanica i pejorativno od brazda', *brunzetina* (brunz + etina) 'uvećanica i pejorativno od bronza', *bucetina* (buc + etina)

'uvećanica i pejorativno od buca', *cipelětina* (cipel + etina) 'uvećanica i pejorativno od cipela', *curetina* (cur + etina) 'uvećanica i pejorativno od cura', *čižmetina* (čižm + etina) 'uvećanica i pejorativno od čižma', *faldetina* (fald + etina) 'uvećanica i pejorativno od falda'.

Izvedenice sufiksom *-etina* mogu označavati i meso. U oba se primjera dogodila promjena muškoga u ženski rod:

bičetina (bik + etina) 'meso bika', *brävetina* (brav + etina) 'meso brava'.

Sufiks *-urina*

Sufiks *-urina* tvori najviše izvedenica koje imaju pejorativno značenje od imenica ženskoga roda. I ostale izvedenice koje u sebi sadrže augmentativno i pejorativno značenje ili samo augmentativno značenje, tvorene su od imenica ženskoga roda.

Pejorativna značenja uglavnom imaju imenice koje označavaju predmete, komade odjeće ili obuću, stabljiku ili dijelove tijela.

bačvurina (bačv + urina) 'pejorativno od bačva', *bluzurina* (bluz + urina) 'pejorativno od bluza', *bočurina* (boc + urina) 'pejorativno od boca', *ciglurina* (cigl + urina) 'pejorativno od cigla', *ciklurina* (cukl + urina) 'pejorativno od cikla', *cimurina* (cim + urina) 'pejorativno od cima', *civčurina* (civč + urina) 'pejorativno od civ', *cokljurina* (coklj + urina) 'pejorativno od coklja', *crturina* (crt + urina) 'pejorativno od crta', *čižmurina* (čižm + urina) 'pejorativno od čižma', *daščurina* (dask + urina) 'pejorativno od daska', *dičurina* (dic + urina) 'pejorativno od dica', *dlačurina* (dlak + urina) 'pejorativno od dlaka', *dlakurina* (dlak + urina) 'pejorativno od dlaka', *dretvurina* (dretv + urina) 'pejorativno od dretva', *droburina* (drob + urina) 'pejorativno od drob', *flekurina* (flek + urina) 'pejortivno od fleka'.

Vrlo mali broj primjera istodobno ima i augmentativno i pejorativno značenje tvoreno sufiksom *-urina*. Riječ je o imenicama koje znače nešto konkretno.

blitvurina (blitv + urina) 'uvećanica i pejorativno od blitva', *bradurina* (brad + urina) 'uvećanica i pejorativno od brada', *bućurina* (buc + urina) 'uvećanica i pejorativno od buca', *cicurina* (cic + urina) 'uvećanica i pejorativno od cica', *čašurina* (čaš + urina) 'uvećanica i pejorativno od čaša'.

Kao i prethodni sufiksi i sufiks *-etina* može tvoriti samo augmentativno značenje izvedenih imenice, koje također označavaju nešto konkretno.

bonburina (bonb + urina) 'uvećanica od bonba', *brazdurina* (brazd + urina) 'uvećanica od brazda', *bukvurina* (bukv + urina) 'uvećanica od bukva', *capurina* (cap + urina) 'uvećanica od capa', *cesturina* (cest + urina) 'uvećanica od cesta', *civurina* (civ + urina) 'uvećanica od civ'.

Sufiks *-čina*

Sufiks *-čina* sudjeluje u izvođenju imenice koje imaju imeničku osnovu, a mogu biti muškoga ili ženskoga roda, rjeđe srednjega.

avijönčina (avion + čina) 'uvećanica od avion', *balkönčina* (balkon + čina) 'uvećanica od balkon', *baštünčina* (baštun + čina) 'uvećanica od baštun' ('udarac'), *bezdänčina* (bezdan + čina) 'uvećanica od bezdan', *büpcina* (bub + čina) 'uvećanica od bubac', *eknâdelčina* (eknadel + čina) 'uvećanica od eknadel' ('igla s kukicom kojom se izrađuju čipke'), *eknâdlčina* (eknadl + čina) 'uvećanica od eknadl', *fakinčina* (fakin + čina) 'uvećanica od fakin', *felerčina* (feler + čina) 'uvećanica od feler'.

Sve su analizirane imenice izvedene od imenica muškoga roda, samo je jedan primjer izvedenice kojoj je početna osnova ženskoga roda *civčina* (civ + čina) 'uvećanica od civ'.

Poput prethodnih sufikasa i sufiks *-čina* tvori izvedenice s augmentativnim i pejorativnim značenjem, što potvrđuju sljedeća dva primjera:

bocünčina (bocun + čina) 'uvećanica i pejorativno od bocun', *dućänčina* (dućan + čina) 'uvećanica i pejorativno od dućan.

Pejorativno značenje u čijoj tvorbi sudjeluje sufiks *-čina* imaju samo dvije imenice čija je osnova muškoga roda:

admirälčina (admiral + čina) 'pejorativno od admiral', *čirčina* (čir + čina) 'pejorativno od čir'.

Sufiks -otina

Sufiksom *-otina* tvorene su imenice od glagolskih osnova, a označavaju neku konkretnu stvar. Takve se izvedenice najčešće mogu opisati preoblikom:

blanjötina (blanj + otina) 'ono što nastaje kada se blanja', *bljuvötina* (bljuv + otina) 'ono što nastaje kada se bljuje', *brazgötina* (brazg + otina) 'dubok trag na nekoj površini', *crkötina* (ckr + otina) 'lešina'.

Sufiks -ovina

Pronađena izvedenica tvorena sufiksom *-ovina* izvedena je od imeničke osnove ženskoga roda, značenje joj je konkretno, a u ovom slučaju označava biljku: *äbdovina* (abd + ovina) 'velika abad'.

Sufiks -uština

Sufiks *-uština* manje je plodan od ostalih sufikasa koji završavaju na *-ina*. U pronađenom primjeru značenje izvedenice je pejorativno, a tvorena je od imeničke osnove ženskoga roda: *barušćina* (bar + uština) 'pejorativno od bara'.

4. 2. 2. Pregled tvorbe imenica sufiksima -ić i -čić

Izvedenice tvorene dodavanjem sufiksa *-ić* u najviše slučajeva dobivaju deminutivno značenje. Tvorba je moguća od sva tri imenička roda, a u analiziranim primjerima prevladavaju osnove muškoga roda.

Primjeri izvedenica od osnova muškoga roda tvorenih sufiksom *-ić*:

äbortić (abort + ić) 'umanjenica od abort', *adütüć* (adut + ić) 'umanjenica od adut', *agregätüć* (agregat + ić) 'umanjenica od agregat', *äjdučić* (ajduk + ić) 'umanjenica od ajduk', *äjgemaktić* (ajgemakt + ić) 'umanjenica od ajgemakt',

ajmîć (ajm + ić) 'umanjenica od ajam', *ăkrapić* (akrap + ić) 'umanjenica od akrap', *akumulâtorîć* (akumulator + ić) 'umanjenica od akumulator', *alâtić* (alat + ić) 'umanjenica od alat', *amîć* (am + ić) 'umanjenica od am', *anbarîć* (anbar + ić) 'umanjenica od anbar', *ăndelić* (anđel + ić) 'umanjenica od anđel', *ănkerîć* (anker + ić) 'umanjenica od anker', *ănperić* (anper + ić) 'umanjenica od anper', *ănjcužić* (anjcug + ić) 'umanjenica od anjcug', *aparâtić* (aparat + ić) 'umanjenica od aparat', *apetićić* (apetit + ić) 'umanjenica od apetit', *ărapić* (arap + ić) 'umanjenica od arap', *arnjîć* (arnj + ić) 'umanjeica od aranj', *ăvtić* (avt + ić) 'umanjenica od avto', *avtôbusîć* (avtobus + ić) 'umanjenica od avtobus', *băçić* (bak + ić) 'umanjenica od bak', *băgerîć* (bager + ić) 'umanjenica od bager', *băgremîć* (bagrem + ić) 'umanjenica od bagrem', *băjerîć* (bajer + ić) 'umanjenica od bajer', *băjlažić* (bajlag + ić) 'umanjenica od bajlag', *bakalârić* (bakalar + ić) 'umanjenica od bakalar', *balkonić* (balkon + ić) 'umanjenica od balkon', *balônerîć* (baloner + ić) 'umanjenica od baloner', *bănçić* (bank + ić) 'umanjenica od banak', *barjăçić* i *barjaçić* (barjak + ić) 'umanjenica od barjak', *baškotić* (baškot + ić) 'umanjenica od baškot' ('osušeno pecivo'), *batakunîć* (batakun + ić) 'umanjnica od batakun' ('komad čega podjednake dimenzije širine, duljine ili visine'), *bătić* (bat + ić) 'umanjenica od bat', *bătrolić* (batrol + ić) 'umanjnica od batrol', *běntić* (bent + ić) 'umanjenica od bent', *bězbuštić* (bezbušt + ić) 'umanjenica od bezbušt', *bezěçić* (bezec + ić) 'umanjenica od bezec' ('rever na kaputu'), *bićić* (bik + ić) 'umanjenica od bik', *biljçić* (bilje + ić) 'umanjenica od biljac', *bliznăçić* (bliznac + ić) 'umanjenica od bliznac', *blöçić* (blok + ić) 'umanjenica od blok', *bocunîć* (bocun + ić) 'umanjenica od bocun', *boçić* (bok + ić) 'umanjenica od bok', *böglnić* (bogln + ić) 'umanjenica od bogln', *böjlerić* (bojler + ić) 'umanjenica od bojler', *bokîć* (bok + ić) 'umanjenica od bok', *bökserîć* (bokser + ić) 'umanjenica od bokser', *börierîć* (borer + ić) 'umanjenica od borer', *borîć* (bor + ić) 'umanjenica od bor', *brăboljçić* (brabonjk + ić) 'umanjenica od brabonjak', *brătvanić* (bratvan + ić) 'umanjenica od bratvan', *bravîć* (brav + ić) 'umanjenica od brav', *brceljić* (brcelj + ić) 'umanjenica od brcelj' ('gornje držalo na kosištu'), *brçić* (brk + ić) 'umanjenica od brk', *brdešnjaçić* (brdešnjak + ić) 'umanjenica od

brdešnjak' ('svitak'), *brestîć* (brest + ić) 'umanjenica od brest', *briktašić* (briktaš + ić) 'umanjenica od briktaš', *brodîć* (brod + ić) 'umanjenica od brod', *broîć* (broj + ić) 'umanjenica od broj', *brošić* (broš + ić) 'umanjenica od broš', *brüksirić* (brukšir + ić) 'umanjenica od brukšir', *brusîć* (brus + ić) 'umanjenica od brus', *bubrižić* (bubrig + ić) 'umanjenica od bubrig', *büfetić* (bufet + ić) 'umanjenica od bufet', *büflić* (bufl + ić) 'umanjenica od bufl', *bunarîć* (bunar + ić) 'umanjenica od bunar', *bünbarić* (bunbar + ić) 'umanjenica od bunbar', *bünkerić* (bunker + ić) 'umanjenica od bunker', *büntić* (bunt + ić) 'umanjenica od bunt', *busîć* (bus + ić) 'umanjenica od bus', *büştić* (bušt + ić) 'umanjenica od bušt', *cägerić* (cager + ić) 'umanjenica od cager', *cäklnić* (cakln + ić) 'umanjenica od cakln' ('polukružni izrez na rubu platna'), *cëkerić* (ceker + ić) 'umanjenica od ceker', *cekinić* (cekin + ić) 'umanjenica od cekin', *cekulärić* (cekular + ić) 'umanjenica od cekular', *cëlerić* (celer + ić) 'umanjenica od celer', *cënerić* (cener + ić) 'umanjenica od cener', *cërić* (cer + ić) 'umanjenica od cer', *cërkularić* (cerkular + ić) 'umanjenica od cerkular', *cigarîć* (cigar + ić) 'umanjenica od cigar', *cilînderić* (cilinder + ić) 'umanjenica od cilinder', *cipîć* (cip + ić) 'umanjenica od cip', *crvîć* (crv + ić) 'umanjenica od crv', *curčîć* (curk + ić) 'umanjenica od curak', *cvëkić* (cvek + ić) 'umanjenica od cvek', *cvetîć* (cvet + ić) 'umanjenica od cvet', *čärdačić* (čardak + ić) 'umanjenica od čardak', *čävlić* (čavl + ić) 'umanjenica od čaval', *čëgrtić* (čegrt + ić) 'umanjenica od čegrt', *čëlnjačić* (čelnjak + ić) 'umanjenica od čelnjak', *čëpić* (čep + ić) 'umanjenica od čep', *čëripîć* (čërip + ić) 'umanjenica od čërip', *čëšljîć* (čëšlj + ić) 'umanjenica od čëšalj', *čëšnjić* (čëšnj + ić) 'umanjenica od čëšanj', *čëtničić* (čëtnik + ić) 'umanjenica od čëtnik', *čifutić* (čifut + ić) 'umanjenica od čifut', *čikîć* (čik + ić) 'umanjenica od čik' ('piškor, riba šaranka'), *čirić* (čir + ić) 'umanjenica od čir', *čirjačić* (čirjak + ić) 'umanjenica od čirjak', *čmögorić* (čmogor + ić) 'umanjenica od čmogor' ('kvruga'), *čöporić* (čopor + ić) 'umanjenica od čopor', *čovičić* (čovik + ić) 'umanjenica od čovik', *črvîć* (črv + ić) 'umanjenica od črv', *čunîć* (čun + ić) 'umanjenica od čun', *čüpić* (čup + ić) 'umanjenica od čup', *čüporić* (čupor + ić) 'umanjenica od čupor', *čüşpajzić* (čušpajz + ić) 'umanjenica od čušpajz', *čvrčkîć* (čvrčk + ić) 'umanjenica od

čvrčak', *ćilinić* (ćilin + ić) 'umanjenica od ćilin', *ćošćić* (ćošć + ić) 'umanjenica od ćošćak', *ćošćić* (ćošć + ić) 'umanjenica od ćošćak', *ćučřć* (ćuč + ić) 'umanjenica od ćuč', *ćüpić* (ćüp + ić) 'umanjenica od ćüp', *darřć* (dar + ić) 'umanjenica od dar', *dědić* (ded + ić) 'umanjenica od ded', *děktišić* (dektiš + ić) 'umanjenica od dektiš' ('oglavina'), *delřć* (del + ić) 'umanjenica od del', *dičćić* (dičćak + ić) 'umanjenica od dičćak', *dřhtunžić* (dřhtung + ić) 'umanjenica od dřhtung', *dimřć* (dim + ić) 'umanjenica od dim', *dřmljačić* (dřmljak + ić) 'umanjenica od dřmljak', *dřrečić* (dřrek + ić) 'umanjenica od dřrek', *dřtelić* (dřtel + ić) 'umanjenica od dřtel', *dlānić* (dlan + ić) 'umanjenica od dlan', *drobřć* (drob + ić) 'umanjenica od drob', *dućanřć* (dućan + ić) 'umanjenica od dućan', *düdukić* (duduk + ić) 'umanjenica od duduk', *dükatić* (dukat + ić) 'umanjenica od dukat', *durbinić* (durbin + ić) 'umanjenica od durbin', *dürçužić* (dürçug + ić) 'umanjenica od dürçug', *đaćřć* (đak + ić) 'umanjenica od đak', *đēnperić* (đēnper + ić) 'umanjenica od đēnper', *đerđanić* (đerđan + ić) 'umanjenica od đerdan', *đōnić* (đon + ić) 'umanjenica od đon', *ěscajžić* (escajg + ić) 'umanjenica od escajg' ('pribor za jelo)'), *fāfoljčić* (fāfoljk + ić) 'umanjenica od fāfoljak', *fājercadžić* (fājercag + ić) 'umanjenica od fājercag', *fālčić* (falc + ić) 'umanjenica od falc', *fāntić* (fant + ić) 'umanjenica od fant', *farbāntić* (farbant + ić) 'umanjenica od farbant', *fāsunžić* (fasung + ić) 'umanjenica od fasung', *fažolřć* (fažol + ić) 'umanjenica od fažol', *fēderić* (feder + ić) 'umanjenica od feder', *fēlerić* (feler + ić) 'umanjenica od feler', *fěrtlić* (fertl + ić) 'umanjenica od fertl' ('zaslon'), *fěsić* (fes + ić) 'umanjenica od fes', *fitiljřć* (fitilj + ić) 'umanjenica od fitilj', *flěkić* (flek + ić) 'umanjenica od flek', *fōrić* (for + ić) 'umanjenica od for' ('tvor'), *fřrtaljřć* (fřrtalj + ić) 'umanjenica od fřrtalj', *fřljčić* (fřljć + ić) 'umanjenica od fřljć', *funadamēntić* (fundament + ić) 'umanjenica od fundament', *furčřć* (furk + ić) 'umanjenica od furak'.

Analiza tvorbe imenica sufiksom *-ić* pokazala je da izvedenice mogu imati i pejorativno značenje. Takvih je primjera malo, ali su potvrđeni i ovdje navedeni:

bôjničić (bojnik + ić) 'pejorativno od bojnik', *činovničić* (činovnik + ić) 'pejorativno od činovnik', *dökturić* (doktur + ić) 'pejorativno od doktor'.

Potvrđena je i jedna izvedenica koja ima i deminutivno i pejorativno značenje: *ćürčić* (ćurk + ić) 'umanjenica i pejorativno od ćurak'.

Sufiks *-ić* u rijetkim slučajevima nekim izvedenicama daje i hipokoristično značenje: *cvërglič* (cvergl + ić) 'hipokoristik od cvergl', *čëkičić* (čekić + ić) 'hipokoristik od čekić'.

Od ostalih izvedenica pronađenih u rječnikoj građi ističe se izvedenica *bükvić* (bukv + ić) 'tanko i visoko bukovo stablo', tvorena od imenice *bukva* koja je ženskoga roda, pri čemu je došlo do promjene gramatičkog roda.

Sufiksom *-ić* tvoren je naziv za blagdan *Böžić* (bog + ić) 'blagdan Isusova rođenja'. Iako je u osnovi riječi imenica Bog izvedenica ne označava malog Boga, odnosno nema deminutivno značenje. Navedeni primjer potvrđuje da se sufiks *-ić* koristi i u tvorbi novih imenica koje dalje mogu služiti kao osnova za nastanak novog leksema.

Izvedenica *batarīć* (batar + ić) 'mala mina, kratki minerski svrdao' ima dvostruko značenje. Uz deminutivno ima i značenje predmeta.

U izvedenicama *Bosānčić* (bosanc + ić) 'mladi Bosanac', *dëčkīć* (dečk + ić) 'dječarac', *crñčić* (crnc + ić) 'mladi crnac', vidi se da značenje sufiksa *-ić* može biti i netko tko je mlad.

Sufiks *-čić*

Izvedenice sa sufiksom *-čić* tvorene su prema ovom pravilu: *genitivna osnova + -čić*¹². Svim izvedenicama osnove su muškoga roda i imaju deminutivno značenje:

āndelčić (anđel + čić) 'umanjenica od anđel', *avijönčić* (avion + čić) 'umanjenica od avion', *bezdančić* i *bezdančić* (*bezdan + čić*) 'umanjenica od bezdan', *böglñčić* (bogln + čić) 'umanjenica od bogln' ('zavoj na cesti'), *briščīć* (brig + čić) 'umanjenica od brig', *dëklñčić* (deklñ + čić) 'umanjenica od deklñ',

¹² Babić 2002: 209

dućănčíc (dućan + číc) 'umanjenica od dućan', *eknãdelčíc* (eknadel + číc) 'umanjenica od eknadel', *eknãdlčíc* (eknadel + číc) 'umanjenica od eknadl', *fakĩnčíc* (fakin + číc) 'umanjenica od fakin'.

Uz najčešće deminutivno značenje sufiks *-číc* rjeđe ima i značenje hipokoristika:

bubriščíc (bubrig + číc) 'hipokoristik od bubrig', *derănčíc* (deran + číc) 'hipokoristik od deran'.

Potvrđena je po jedna izvedenica koja znači:

- umanjenica i hipokoristik, *čokãnjčíc* (čokanj + číc) 'umanjenica i hipokoristik od čokanj',
- netko tko je mlad, *Cigãnčíc* (cigan + číc) 'mladi Cigan' i
- pejorativno od osnove, *dirėktorčíc* (direktor + číc) 'pejorativno od direktor'.

4. 2. 3. Pregled tvorbe imenica sufiksima *-ica*, *-nica* i *-čica*

Sufiks *-ica* jedan je od najplodnijih imeničkih sufikasa¹³. Sufiks se dodaje na imeničke, pridjevske, glagolske i priložne osnove te tako tvori nove imenice.

Izvedenice se tvore od svih rodova imenica, ali tvorba je plodna isključivo od imenica muškoga i ženskoga roda.

Pregled izvedenica ženskoga roda sufiksom *-ica*:

alkica (alk + ica) 'umanjenica od alka', *antēnica* (anten + ica) 'umanjenica od antena', *aperācijica* (aperacij + ica) 'umanjenica od aperacija', *armōničica* (armonik + ica) 'umanjenica od armonika', *ārtica* (art + ica) 'umanjenica od arta', *āsurica* (asur + ica) 'umanjenica od asur', *bābica* (bab + ica) 'umanjenica od baba', *bābuškica* (babuš + ica) 'umanjenica od babuška', *bačēnčica* (bačenk + ica) 'umanjenica od bačenka', *bāčvica* (bačv + ica) 'umanjenica od bačva', *baglāmica* (balgalm + ica) 'umanjenica od baglama', *bajonētica* (bajonet + ica) 'umanjenica od bajoneta', *bājtica* (bajt + ica) 'umanjenica od bajta', *bākica* (bak + ica) 'umanjenica od baka', *bālegica* (baleg + ica) 'umanjenica od balega', *balōtica* (balot + ica) 'umanjenica od balota', *banānica* (banan + ica) 'umanjenica od banana', *bānjica* (banj + ica) 'umanjenica od banja', *barāčica* (barak + ica) 'umanjenica od baraka', *bārčica* (bark + ica) 'umanjenica od barka', *bārica* (bar + ica) 'umanjenica od bara', *bāščica* i *bāšćica* (bašt + ica) 'umanjenica od bašta', *batērijica* (baterij + ica) 'umanjenica od baterija', *batōnijica* (batonij + ica) 'umanjenica od batonija' ('božur, ukrana biljka'), *batučica* (batuk + ica) 'umanjenica od batuka', *bāzgica* (bazg + ica) 'umanjenica od bazga', *bāždica* (bažd + ica) 'umanjenica od bažda' ('konac kojim se privremeno pričvršćuju skrojeni komadi odjeće'), *bāžvica* (bažv + ica) 'umanjenica od bažva', *bēdrica* (bedr + ica) 'umanjenica od bedra', *belegōnijica* (belegonij + ica) 'umanjenica od belegonija', *bēlkica* (belk + ica) 'umanjenica od belka', *bezdanīčica* (bezdanic + ica) 'umanjenica od bezdanica', *bīljčica* (biljk + ica) 'umanjenica od biljka', *bīrkica* (birk + ica) 'umanjenica od birka', *bītangica* (bitang + ica) 'umanjenica

¹³ Babić 2002: 166

od bitanga', *blānjica* (blanj + ica) 'umanjenica od blanja', *blitvica* (blitv + ica) 'umanjenica od blitva', *blōnbica* (blonb + ica) 'umanjenica od blonba', *blūzica* (bluz + ica) 'umanjenica od bluza', *bōbica* (bob + ica) 'umanjenica od boba', *bōbičica* (bobic + ica) 'umanjenica od bobica', *bōčica* (boc + ica) 'umanjenica od boca', *bōdljikica* (bodljik + ica) 'umanjenica od bodljika', *bōnbica* (bonb + ica) 'umanjenica od bonba', *bonbōnica* (bonbon + ica) 'umanjenica od bonbona', *bordūrica* (bodrur + ica) 'umanjenica od bordura', *bōrica* (bor + ica) 'umanjenica od bora', *borōvičica* (borovic + ica) 'umanjenica od borovica', *bōtica* (bot + ica) 'umanjenica od bota', *bradičica* (brad + ica) 'umanjenica od brada', *brādvica* (bradv + ica) 'umanjenica od bradva', *brāvica* (brav + ica) 'umanjenica od brava', *brazgōtinica* (brazgotin + ica) 'umanjenica od brazgotina', *brēmica* (brem + ica) 'umanjenica od brema', *brēskvica* (breskv + ica) 'umanjenica od breskva', *brīgica* (brig + ica) 'umanjenica od briga', *brīnica* (brin + ica) 'umanjenica od brina', *brīkljica* (brklj + ica) 'umanjenica od brklja', *brñjičica* (brnjic + ica) 'umanjenica od brnjica', *brōjkica* (brojk + ica) 'umanjenica od broj', *brüčkica* (bručk + ica) 'umanjenica od bručka', *brükvica* (brukv + ica) 'umanjenica od brukva', *brūnzica* (brunz + ica) 'umanjenica od brunza', *brzlētica* (brzlet + ica) 'umanjenica od brzleta', *būbljica* (bubljl + ica) 'umanjenica od bublja', *büčica* (buc + ica) 'umanjenica od buca', *bujadničica* (bujadnic + ica) 'umanjenica od bujadnica', *būndica* (bund + ica) 'umanjenica od bunda', *būrica* (bur + ica) 'umanjenica od bura', *büşica* (buš + ica) 'umanjenica od buša', *büşiličica* (bušilic + ica) 'umanjenica od bušilica', *butūljica* (butuljl + ica) 'umanjenica od butulja', *cāpica* (cap + ica) 'umanjenica od capa', *centrālica* (central + ica) 'umanjenica od centrala', *cerādica* (cerad + ica) 'umanjenica od cerada', *ceremōnijica* (ceremonij + ica) 'umanjenica od ceremonija', *cerimōnijica* (cerimonij + ica) 'umanjenica od cerimonijica', *cēstica* (cest + ica) 'umanjenica od cesta', *cibōrkica* (cibork + ica) 'umanjenica od ciborka', *cibūrka* (ciburk + ica) 'umanjenica od ciburka', *cīcica* (cic + ica) 'umanjenica od cica', *cīglica* (cigl + ica) 'umanjenica od cigla', *ciklāmica* (ciklam + ica) 'umanjenica od ciklama', *cīklica* (cikl + ica) 'umanjenica od cikla', *cīmica* (cim + ica) 'umanjenica od cima', *cīpanjičica*

(cipanjic + ica) 'umanjenica od cipanjica', *cīpelica* (cipel + ica) 'umanjenica od cipela', *cīpljica* (ciplj + ica) 'umanjenica od ciplja', *cōkljica* (coklja + ica) 'umanjenica od coklja', *crīkvica* (crikv + ica) 'umanjenica od crikva', *crtica* (crt + ica) 'umanjenica od crta', *cūfca* (cuf + ica) 'umanjenica od cufa', *cūkričica* (cukric + ica) 'umanjenica od cukrica', *cūnjica* (cunj + ica) 'umanjenica od cunja', *cūrica* (cur + ica) 'umanjenica od cura', *cūričica* (curic + ica) 'umanjenica od curica', *cvitica* (cvit + ica) 'umanjenica od cvita', *čēdulica* (čedul + ica) 'umanjenica od čedula', *čērgica* (čerg + ica) 'umanjenica od čerga', *čerišnjica* (čerišnj + ica) 'umanjenica od čerišnja', *čistīnica* (čistin + ica) 'umanjenica od čistina', *čōkica* (čok + ica) 'umanjenica od čoka', *čūturica* (čutur + ica) 'umanjenica od čutura', *čvikica* (čvik + ica) 'umanjenica od čvika', *čvr̄gica* (čvrg + ica) 'umanjenica od čvr̄ga', *čítābica* (čitab + ica) 'umanjenica od čitaba', *čūćica* (ćuć + ica) 'umanjenica od ćuća', *čūmica* (ćum + ica) 'umanjenica od ćuma' ('komad nečega'), *daščica* (dask + ica) 'umanjenica od daska', *dēkica* (dek + ica) 'umanjenica od deka', *dītelinica* (ditelin + ica) 'umanjenica od ditelina', *divljākica* (divljak + ica) 'umanjenica od divljaka', *dīžica* (diž + ica) 'umanjenica od diža' ('drvena posuda okrugla oblika'), *dlāčica* (dlak + ica) 'umanjenica od dlaka', *dlākica* (dlak + ica) 'umanjenica od dlaka', *dolīnica* i *dolīnica* (dolin + ica) 'umanjenica od dolina', *dōzica* (doz + ica) 'umanjenica od doza', *drangūlijica* (drangulij + ica) 'umanjenica od drangulija', *drāžica* (drag + ica) 'umanjenica od draga', *drenovāčica* (drenovac + ica) 'umanjenica od drenovača' ('prut'), *drenjūlica* (drenjul + ica) 'umanjenica od drenjula', *drētunica* (dretv + ica) 'umanjenica od dretva', *drīskica* (drisk + ica) 'umanjenica od driska' ('vrsta šljive'), *dřnkica* (drnk + ica) 'umanjenica od drnka' ('ogrebotina na koži'), *drvārničica* (drvarnic + ica) 'umanjenica od drvarnica', *držāličica* (držalic + ica) 'umanjenica od držalica', *dūdica* (dud + ica) 'umanjenica od duda', *dūljica* (dulj + ica) 'umanjenica od dulja', *dūnjica* (dunj + ica) 'umanjenica od dunja', *dūpljica* (duplj + ica) 'umanjenica od duplja', *dūžica* (dug + ica) 'umanjenica od duga', *fābričica* (fabrik + ica) 'umanjenica od fabrika', *fāldica* (fald + ica) 'umanjenica od falda', *fālingica* (faling + ica) 'umanjenica od falinga', *fārbica* (farb + ica)

'umanjenica od farba', *fēlgica* (felg + ica) 'umanjenica od felga', *fintica* (fint + ica) 'umanjenica od finta', *firungica* (firung + ica) 'umanjenica od firunga', *firunžica* (firung + ica) 'umanjenica od firunga', *flājbrica* (flajb + ica) 'umanjenica od flajba' ('visak'), *flānjkica* (flanjk + ica) 'umanjenica od flanjka', *flāšica* (flaš + ica) 'umanjenica od flaša', *flēkica* (flek + ica) 'umanjenica od fleka', *flökica* (flok + ica) 'umanjenica od floka', *fōljica* (folj + ica) 'umanjenica od folja', *fōrmica* (form + ica) 'umanjenica od forma', *fōsnica* (fosn + ica) 'umanjenica od fosna', *fotēljica* (fotelj + ica) 'umanjenica od fotelja', *frājlica* (frajl + ica) 'umanjenica od frajla', *frāpica* (frap + ica) 'umanjenica od frapa', *fučljica* (fučija + ica) 'umanjenica od fučija', *fūksijica* (fuksij + ica) 'umanjenica od fuksija', *funjārica* (funjar + ica) 'umanjenica od funjara'.

Pronađena su dva primjera izvedenica tvorenih od imenica muškoga roda:

br̄konjica (brkonj + ica) 'umanjenica od brkonja', *brūconjica* (bruconj + ica) 'umanjenica od bruconja'.

Sukladno pravilu¹⁴ Stjepana Babića da ako je u osnovi imenica sklonidbenog tipa *jelen* koja znači muško biće, izvedenica sa sufiksom *-ica* znači žensko biće, potvrđuje se i u mjesnom govoru Kompolja u ovim primjerima:

beračica (berač + ica) 'žena berač', *biljarica* (biljar + ica) 'žena biljar', *blāgajnica* (blagajn + ica) 'žena blagajnik', *cārica* (car + ica) 'žena car', *Cigānčica*¹⁵ (cigank + ica) 'mlada Ciganka', *čobanica* (čoban + ica) 'žena koja čuva stoku na paši', *dōkturica* (doktur + ica) 'žena doktor'.

Uz deminutivno značenje izvedenice sa sufiksom *-ica* mogu u sebi sadržavati i dodatno pejorativno značenje:

dāmica (dam + ica) 'umanjenica i pejorativno od dama', *ćikarica* (ćikar + ica) 'pejorativno za ženu koja ćika', *dōkturičica* (dokturic + ica) 'pejorativno od doktorica', značenje hipokoristika *cāponjica* (caponj + ica) 'hipokoristik od caponja', *curičkica* (curičk + ica) 'hipokoristik od curičak', *cvērglica* (cvergl + ica) 'hipokoristik od cvergla', *čēlica* (čel + ica) 'hipokoristik od čela', *čerāpica*

¹⁴ Babić 2002: 166

¹⁵ Osim ženskog bića, *Cigānčica* označava i vrstu cvijeca.

(čerap + ica) 'hipokoristik od čerapa', *čekica* (ček + ica) 'hipokoristik od čeko', *daskica* (dask + ica) 'hipokoristik od daska', *dičica* (cic + ica) 'hipokoristik od dica', *draškica* (drašk + ica) 'hipokoristik od draga', *dušičica* (dušic + ica) 'hipokoristik od dušica', *dvizičica* (dvizic + ica) 'hipokoristik od dvizica', *fudrica* (fudr + ica) 'hipokoristik od fundra' ('podstava na posteljini ili ispuna čega slamom, vunom'), *bübica* (bub + ica) 'umanjenica i hipokoristik od buba', *čekuladica* (čekulad + ica) 'umanjenica i hipokoristik od čekulada', *čepūrčica* (čepurk + ica) 'umanjenica i hipokoristik od čepurka'.

Pronađena su i četiri primjera izvedenica od pridjevne osnove: *bäkternica* (baktern + ica) 'kućica uz pružni, bakteri prijelaz', *bälavica* (balav + ica) 'ona koja je balava', *bisernica* (bisern + ica) 'tamburica najvišeg tona, bisernoga tona', *bujadnica* (bujadn + ica) 'proplanak obrastao onim što je bujadno'.

Osim navedenih značenja koja ima sufiks *-ica* on može tvoriti i nove lekseme koji nemaju značenje umanjenice. Primjer je *bükvica* (bukv + ica) 'umanjenica od bukva, očitati komu lekciju', koja uz deminutivno ima i značenje *očiti komu lekciju*.

Primjeri izvedenica u kojima se sufiksom *-ica* tvore novi leksemi:

bedrènica (bedren + ica) 'medicinski naziv', *bezdanica* (bezdan + ica) 'ponor, dublje mjesto u rijeci', *bōlnica* (boln + ica) 'zgrada za smještaj, boravak i liječenje bolesnika', *bükovica* (bukov + ica) 'mlada bukova šuma', *būlica* (bul + ica) 'kokica od kukuruzna zrna', *cigarica* (cigar + ica) 'usnik za pušenje cigarete; pejorativno za ženu koja puši', *cipanjica* (cipanj + ica) 'veći komadi ogrjevnog drveta', *crnica* (crn + ica) 'zemlja crne boje', *čāšica* (čaš + ica) 'dio koljena i umanjenica od čaša', *čävlarica* (čavlar + ica) 'velika pila za piljenje drveta', *čēlnica* (čeln + ica) 'uzglavlje na postelji', *čīžmica* (čižm + ica) 'ženska visoka zimska cipela', *ćirilica* (ćiril + ica) 'pismo koje je sastavio Ćiril', *dizalica* (dizal + ica) 'naprava za dizanje nečega', *dnēvnica* (dnevn + ica) 'količina novca koja se dnevno zaradi na poslu', *drčāvica* (drčav + ica) 'stanje drćanja od groznice', *drvarica* (drvar + ica) 'drva koja su određena za sječu', *dūplica* (dupl + ica) 'sablo koje ima dva podjednaka debla'.

Sufiks *-čica*

Potvrđen je samo jedan primjer izvedenice tvorene sufiksom *-čica* koja ima deminutivno značenje: *civčica* (civ + čica) 'umanjenica od civ'.

4. 2. 4. Pregled tvorbe imenica sufiksima *-ac* i *-anac*

Izvedenice koje se tvore sufiksom *-ac* mogu imati imeničku, glagolsku i pridjevnu osnovu.

Sufiks *-ac*

U analiziranim izvedenicama tvorenim sufiksom *-ac* pronađene su dvije izvedenice koje imaju glagolsku osnovu:

būbac (bub + ac) 'udarac šakom', *bōr + ac* (bor + ac) 'u značenju partizan'.

Sufiksom *-ac* od imeničke osnove tvore se sljedeći etnici:

Bosānac (bos(a)n + ac) 'onaj koji je iz Bosne', *Bunjēvac* (bunjev + ac) 'stanovnik Crnog Kala, Melnica, Vratnika, Krivog Puta i okolnih zaselaka', *Dalmatīnac* (dalmatin + ac) 'stanovnik Dalmacije', *Dubrāvac* (dubrav + ac) 'stanovnik Dubrave' ('Brloške'), *Ārcegovac* (ercegov + ac) 'stanovnik Hercegovine'.

Osim etnika tvore se i izvedenice koje imaju pojedinačno značenje:

bečārac (bečar + ac) 'pjesma koju pjeva bečar', te izvedenice koje znače isto što i osnova, takve izvedenice u najviše slučajeva označavaju osobu *čovićac* (čovik + ac) 'muškarac omanjega rasta'.

Uz glagolske i imeničke osnove pronađeno je nekoliko izvedenica tvorenih pridjevnom osnovom, koje najčešće označavaju osobu:

bālavac (balav + ac) 'onaj koji je balav', *bēlac* (bel + ac) 'onaj koji ima bijelu dlaku', *cīnac* (crn + ac) 'onaj koji je crne boje kože',

Izvedenica od pridjevne osnove tvorena sufiksom *-ac* može označavati i jelo: *fašīranac* (faširan + ac) 'odrezak od faširanoga mesa'.

Osim spomenutih značenja izvedenica može biti i vrsta snijega: *celâc* (cel + ac) 'snijeg koji je cijel, neugažen', a može i imati značenje razriješene situacije: *čistac* (čist + ac) 'izagnat na čistac - razriješiti što do kraja'.

Sufiks -*anac*

Sufiks *-anac* najčešće dolazi u tvorbi izvedenica koje su etnici. Ta je tvorba potvrđena i u dva primjera u rječničkoj građi mjesnoga govora Kompolja:

Amerikânac (amenik + anac) 'onaj koji je iz Amerike', *Austrijânac* (austrij + anac) 'onaj koji je iz Austrije'.

4. 2. 5. Pregled tvorbe imenica sufisima -*ce*, -*ance*, -*ašce*, i -*ešce*

Sve izvedenice koje se tvore ovim sufiksima srednjega su roda, a tvorene su od imeničkih osnova srednjega roda, rijetko od pridjeva.

Sufiks -*ce*

Izvedenice imaju umanjeno značenje. Izvedenica *blâšce* (blag + ce) 'umanjenica od blago' odnosi se na životinje, dok ostale izvednice označavaju stvar:

cakâlce (cakal + ce) 'umanjenica od caklo', *cidîlce* (cidil + ce) 'umanjenica od cidilo', *crêvce* (crev + ce) 'umanjenica od crevo', *crîvce* (criv + ce) 'umanjenica od crivo', *držâlce* (držal + ce) 'umanjenica od držalo'.

Sufiks -*ance*

Potvrđena je samo jedna izvedenica tvorena sufiksom *-ance*, koja također ima umanjeno značenje: *društvañce* (duštv + ance) 'omanje društvo'.

Sufiks -*ašce*

I sufiksom *-ašce* tvoreno je svega nekoliko izvedenica srednjega roda:

brdâšce (brd + ašce) 'umanjenica od brdo', *brnâšce* (brn + ašce) 'umanjenica od brno' ('brvno'), *dvorišćašce* (dvorišt + ašce) 'hipokoristik od dvorišće'.

Sufiks -ešce

Sufiksom *-ešce* tvorene su samo dvije izvedenice: *brimešce* i *briměšce* (brim + ešce) 'umanjenica od brime', *ditěšce* i *ditešce* (dit + ešce) 'hipokoristik od dite'.

4. 2. 6. Pregled tvorbe imenica sufiksima -ara i -jara

Ova dva sufiksa pojavljuju se u istim tvorbama, a razlikuju se po tome što se sufiks *-jara* pojavljuje u osnovama koje imaju završne glasove *c, k, g, l, i n* koji se smijenjuju po jotacijskim pravilima.

Sufiks -ara

Izvedenice tvorene sufiksom *-ara* označavaju ili prostoriju u kojoj se nešto radi, *färbara* (farb + ara) 'prostorija u kojoj se farba sukno', ili zgradu koja je napravljena od onoga što osnova znači, *bñnara* (brn + ara) 'kućica koja je napravljena od brvna'.

Izvedenica može značiti i predmet, *bukära* (buk + ara) 'drvena posuda iz koje se pije voda', ili imati pejorativno značenje, *büvara* (buv + ara) 'pejorativno od tannica, pritvor'.

Sufiks -jara

Sufiksom *-jara* tvorena je jedna izvedenica od pridjevne osnove koja označava prostoriju napravljenu od onoga što osnova znači: *drvenjära* (drven + jara) 'kuća napravljena od drveta'.

4. 2. 7. Pregled tvorbe imenica nastavcima *-ija*, *-arija*, *-džija* i *-jurlija*

Sufiks *-ija*

Sufiksom *-ija* tvore se izvedenice koje, kada označavaju osobu, imaju mjesno značenje. Tada označavaju mjesto, prostor ili radionicu gdje netko radi, odnosno područje kojim upravlja, njime vlada ili na njemu živi.

Izvedenice koje označavaju prostor kojima netko upravlja:

birtija (birt + ija) 'krčma, gostionica, prostor kojim upravlja birtaš', *bišküpija* (biškup + ija) 'zgrada u kojoj stoluje biskup', *caklarija* (caklar + ija) 'caklarska radnja', *cestarija* (cestar + ija) 'uprava koja brine o stanju cesta'.

Sljedeće izvedenice imaju apstraktno značenje djela koje je netko učinio:

cerimōnija (cerimon + ija) 'ona radnja koja je opterećena formalnostima', *cigānija* (cigan + ija) 'nemoralan, nedostojan postupak', *čarobija* (čarob + ija) 'postupak utjecanja na ljude određenim mitskim postupcima', *fiškalija* (fiškal + ija) 'mudrolija'.

Izvedenica *c'čija* (cic + ija) 'onaj koji je škrt' označava osobinu.

U nekim slučajevima izvedenice tvorene sufiksom *-ija* imaju pojedninačno značenje:

artilèrija (artilèr + ija) 'topništvo', *belegija* (beleg + ija) 'kameni kvadratični brus za brušenje, neistina priča', *bugarija* (bugar + ija) 'vrsta narodne tambure srednje veličine, služi za pratnju u akordima', *dokturija* (doktur + ija) 'doktorsko znanje'.

Sufiks *-arija*

Izvedenice tvorene sufiksom *-arija* u sljedećim primjerima označavaju postupak:

babarija (bab + arija) 'bapska posla', *bljezgarija* (bljezg + arija) 'apstraktno značenje'

Sufiks -džija

Izvedenica *bõjdžija* (boj + džija) 'onaj koji lako kreće u boj' označava osobu, a osnova imenice nešto konkretno.

Sufiks -jurlija

Sufiks *-jurlija* slabo je plodan, a u ovom slučaju ima pojedinačno značenje: *dičurlija* (dic + jurlija) 'nestašna dica'.

4. 2. 8. Pregled tvorbe imenica sufiksima -ilo, -lo, -alo i -stvo

Sufiksom *-o* tvore se izvedenice koje imaju imeničku, ali mogu imati i pridjevnu i glagolsku osnovu.

Sufiks -ilo

U ovim primjerima izvedenice su tvorene od pridjevne osnove i označavaju stanje označeno osnovom pridjeva.:

bisnilo (bisn + ilo) 'stanje onoga koji se bisan', *bledilo* (bled + ilo) 'stanje onoga koji je bled u licu'.

Sufiks -lo

Izvedenica *blebetälo* (belebet + alo) 'pejorativno; onaj koji puno blebeće' označava vršitelja radnje, a u takvih izvedenica osnova najčešće znači nevrijednu, odnosno lošu ili negativu radnju.

Sufiks -alo

Izvedenicu *cřtalo* (crt + alo) 'željezni nož na plugu koji reže brazdu okomito' Babić¹⁶ definira kao odimeničku sa značenjem 'dio pluga koji reže crtū'.

¹⁶ Babić 2002: 312

Sufiks -stvo

Jedina potvrda izvedenice tvorene sugiksom *-stvo* označava razdoblje u životu čovjeka: *ditinjtvo* (ditiinj + stvo) 'djetinjstvo'.

4. 2. 9. Pregled tvorbe imenica sufiksima *-ak* i *-jak*

Sufiks *-ak*

Izvedenice tvorene sufiksom *-ak* mogu se podijeliti na dvije skupine.

Prvu skupinu obuhvaćaju stanovnici naseljenih mjesta pa prema tome i izvedenica *Brinjâk* (brinj + ak) 'stanovnik Brinja'.

Drugoj skupini pripadaju izvedenice različite po značenju:

brâboljak (brabonj + ak) 'zrnati izmet ovce i koze', *dobitâk* (dobit + ak) 'ostvaren dohodak ili neka korist', *dolinâk* (dolin + ak) 'hipokoristik od dolina'.

U izvedenici *curičak* (curic + ak) 'hipokoristik od curica' dogodila se promjena gramatičkoga roda. Osnova je imenica ženskoga roda, a izvedenica je imenica muškoga roda.

Sufiks *-jak*

Pronađene izvedenice tvorene sufiksom *-jak* imaju pridjevnu osnovu i označavaju nešto konkretno, bilo da se radi o živom ili neživom:

dešnjâk (desn + jak) 'onaj koji se više služi desnom nego lijevom rukom', *dôkonjak* (dokon + jak) 'onaj koji je dokon'.

Izvedenica *drvârňjak* (drvarn + jak) 'mjesto gdje se pile i cijepaju drva' tvorena je imeničkom osnovom i označava mjesto.

4. 2. 10. Pregled tvorbe imenica sufiksima *-ka*, *-ika* i *-aljka*

Sufiks *-ka*

Značenje ovih izvedenica određeno je značenjem koje ima osnova. Osnova označava muško biće, a izvedenica žensko.

bôlničarka (bolničar + ka) 'žena bolničar', *brđarka* (brdar + ka) 'žena brdar', *crljenka* (crljen + ka) 'ona koja je crvene boje', *crnka* (crn + ka) 'ona koja je tamne puti ili crne kose', *flizêrka* (flizer + ka) 'žena flizer'.

Sufiksom *-ka* tvore se i ženski etnici:

Bôdulka (bodul + ka) 'žena Bodul', *Bösanka* (bosan + ka) 'ona koja je iz Bosne', *Bunjêvka* (bunjev + ka) 'žena Bunjevac', *Cigânka* (cigan + ka) 'žena Cigan', *Dalmatînka* (dalmatin + ka) 'stanovnica Dalmacije', *Èrcegovka* (ercegov + ka) 'stanovnica Ercegovine', *Brînka* (brin + ka) 'stanovnica Brinja'.

Izvedenica *ćêrka* (ćer + ka) 'hipokoristik od ćer' tvorena je od imeničke osnove i ima hipokorističko značenje, dok je izvedenica *bügarka* (bugar + ka) 'ono što nastaje od bugarenja, plač' tvorena od glagolske osnove *bugariti* u značenju plakati.

Sufiks *-ika*

Izvedenica *bôdljika* (bodlj + ika) 'trn; tvrda i šiljata izraslina na koži nekih životinja' tvorena je od imeničke osnove i ima konkretno značenje, stvar.

Sufiks *-aljka*

Izvedenica *caklâljka* (cakl + aljka) 'igra' tvorena je od imeničke osnove i znači igru koju su djeca prije igrala.

4. 2. 11. Pregled tvorbe imenica sufiksima *-onja* i *-kinja*

Izvedenice se mogu tvoriti od imeničkih, glagolskih i pridjevnih osnova.

Sufiks *-onja*

Pronađene izvedenice označavaju životinju:

brëzonja (brez + onja) 'vol koji ima sitnije mrlje po glavi', *cãponja* (cap + onja) 'pejorativno, životinja koja ima krupne šape', *cvitõnja* (cvit + onja) 'onaj koji ima bijelu dlaku na čelu' ('za vola').

Izvedenice mogu označavati i osobu u koje je veliki onaj dio koji osnova imenica označava:

brãdonja (brad + onja) 'preneseno značenje; četnik', *břkonja* (brk + onja) 'onaj koji ima velike brkove', *brũconja* (bruc + onja) 'poodrasli dječak', *drõbonja* (drob + onja) 'onaj koji ima veliki drob'.

Izvedenica *bãlonja* (bal + onja) 'pejorativno; onaj koji je balav' tvorena je od pridjevne osnove i označuje čovjeka koji ima osobinu koja je u osnovi riječi.

Sufiks *-kinja*

Sufiksom *-kinja* tvore se etnici ženskoga roda od etnika muškoga roda ili neposredno od toponima. Od toponima su tvorene sljedeće izvedenice:

Brlõškinja (brlog + kinja) 'ona koja je iz Brloga', *Čëškinja* (čeh + kinja) 'ona koja je iz Češke', *Čõvićkinja* (čović + kinja) 'ona koja je iz Čovića', *Dãbarkinja* (dabar + kinja) 'ona koja je iz Dabra'.

4. 2. 12. Pregled tvorbe imenica pojedinačnim sufiksima

Sufiks *-ar*

Pronađene izvedenice tvorene sufiksom *-ar* označavaju zanimanjem:

ãrmičar (armic + ar) 'osoba koja ubire armicu', *barjaktãr* (barjak + (t)ar) 'onaj koji nosi barjak', *brđdar* (brd + ar) 'onaj koji izrađuje brda za tkalački stan', *bũtigar* (butig + ar) 'onaj koji je vlasnik butige', *cãklar* (cakl + ar) 'onaj koji radi sa caklom', *cëstar* (cest + ar) 'onaj koji radi na cesti', *cõkljar* (coklj + ar) 'onaj koji izrađuje coklje', *čëlar* (čel + ar) 'onaj koji uzgaja čele', *desetãr* (deset + ar) 'onaj koji je na čelu desetorici (radnika)', *dĩmljačar* (dimljak + ar) 'onaj koji čisti

dimljake', *drôtar* (drot + ar) 'onaj koji veže glinene lonce u žicu', *färbar* (farb + ar) 'onaj koji se bavi farbanjem tkanina',

Izvedenica *bükvar* (bukv + ar) 'knjiga početnica' označava stvar. U toj je izvedenici došlo do promjene gramatičkoga roda. Tvorena je od imenice ženskoga roda, a nakon provedne tvorbe postala je imenica muškoga roda.

Izvedenica *bôlničar* (bolnic + jar) 'onaj koji radi u bolnici i pruža bolničku pomoć' znači zanimanje i tvori se sufiksom *-jar* jer osnova završava na -c.

Sufiks -ulja

Sufiksom *-ulja* tvorene su izvedenice koje imaju blago pogrdno značenje:

bikulja (bik + ulja) 'pejorativno; vrlo snažna, robusna žena', *ciculja* (cic + ulja) 'pejorativno; žena koja ima velika prsa'.

Izvedenice *brekülja* (brek + ulja) 'vrsta grmolike biljke' i *driskulja* (drisk + ulja) 'pejorativno od šljive driske' tvorene su od glagolskih osnova i označavaju biljku, odnosno stablo.

Sufiks -uša

Izvedenice *cigarüša* (cirag + uša) 'isto što i cigaršpica' i *frtaljüša* (frtalj + uša) 'boca od 2,5 dl' označavaju predmet.

Sufiks -eša

Izvedenice *cöklješa* (coklj + eša) 'pejorativno; onaj koji coklja', i *ćöreša* (ćor + eša) 'pejorativno od ćorav' označavaju osobu koja ima osbine koje se nalaze u osnovi.

čvälješa (čvalj + eša) 'pejorativno; onaj koji ima ružna velika usta' može se opisati preoblikom 'onaj koji ima veliki dio onoga što je u osnovi izvedenice'.

Sufiks -ik

U istraženom korpusu izvedenice tvorene sufiksom *-ik* tvorene su od pridjevne ili imeničke osnove.

Izvedenice koje označavaju osobe:

bjêdnik (bjedn + ik) 'onaj koji je bijedan', *bolesnîk* (bolesn + ik) 'onaj koji je bolestan', *cărinik* (carin + ik) 'onaj koji radi na carini', *dužnîk* (dužn + ik) 'onaj koji osjeća dug prema komu', *blăgajnik* (blagajn + ik) 'osoba koja radi na blagajni'.

Pronađena je i jedna izvedenica koja ima mjesno značenje: *borîk* (bor + ik) 'mjesto gdje rastu bori'.

Sufiks -če

Izvedenice sufiksom *-če* izvode se od glagolskih i imeničkih osnova.

Izvedenica *cigănce* (cigan + če) 'pripadnik Cigana; ništarija' tvorena je od imeničke osnove i označava mlado biće obaju spolova.

Sufiks -anin

Sufiksom *-anin* tvoreni su etnici.

Pronađeno je nekoliko primjera: *Brlôžanin* (brlog + anin) 'onaj koji je iz Brloga', *Čövićanin* (čović + anin) 'onaj koji je iz Čovića', *Dăbranin* (dabr + anin) 'onaj koji je iz Dabra'.

Sufiks -an

Sufiksom *-an* češće su tvorene izvedenice od imeničkih i pridjevnih osnova nego od ostalih.

Češće označavaju čovjeka ili životinju, a kada označavaju čovjeka imaju pogrdno značenje.

U istraženom korpusu pronađena su dva takva primjera: *bîkan* (bik + an) 'onaj koji je svijetle puti' ('može i za životinju'), *bükvan* (bukv + an) 'pejorativno; onaj koji je slabe moći rasuđivanja'.

Sufiks -ać

Sufiks *-ać* slabo je plodan sufiks. Pronađena je jedna izvedenica koja označava osobu: *benâć* (ben + ać) 'onaj koji je benast'.

Sufiks -ač

Izvedenice tvorene sufiksom *-ač* najčešće imaju glagolsku osnovu. U pronađenim primjerima označavaju osobu koja nešto radi:

berâč (ber + ač) 'onaj koji nešto bere', *biljâč* (bilj + ač) 'onaj koji sudjeluje u komušanju (biljenju) kukuruza', *birâč* (bir + ač) 'onaj koji bira', *cipâč* (cip + ač) 'onaj koji cipa drva'.

Sufiks -ača

Izvedenice tvorene sufiksom *-ača* mogu se tvoriti od glagola, imenica, pridjeva i brojeva.

Istraženi primjeri potvrđuju tvorbu od pridjeva, a označavaju biljku:

brezovâča (brezov + ača) 'brezova šiba', *drenovâča* (drenov + ača) 'rakija od drena i drenov prut'.

Izvedenica *drugâča* (drug + ača) 'veliko vreteno za pređenje' označava napravu.

Sufiks -un

Izvedenice tvorene sufiksom *-un* rijetke su i imaju pojedinačno značenje:

bocûn (boc + un) 'velika boca', *bogatûn* (bogat + un) 'onaj koji je bogat, bogataš'.

Sufiks -er

Izvedenice tvorene sufiksom *-er* uglavnom imaju glagolsku osnovu ili rjeđe imeničku.

Mogu značiti vršitelja radnje ili stvar, kao u pronađenom primjeru: *bökser* (boks + er) 'hladno oružje koje se stavlja u ili na šaku da ojača udarac'.

Sufiks -ir

Sufiks *-ir* pojavljuje se u nekoliko imenica koje označavaju osobu. U istraženom korpusu pronađena je samo jedna izvedenica: *brigadîr* (brigad + ir) 'brigadir'.

Sufiks -aš

Izvedenice tvorene sufiksom *-aš* označavaju što konkretno, u ovim primjerima osobu:

birtâš (birt + aš) 'onaj koji ima birtiju', *bogatâš* (bogat + aš) 'onaj koji je bogat'.

Izvedenica *čergâš* (čerg + aš) 'onaj koji živi kao čerga' označava osobu koja živi u (ovisno od osnove).

Sufiks -oća

Izvedenice su uglavnom tvorene od pridjevnih osnova.

Značenje im je apstraktno, a označavaju osobinu onoga što je u osnovi:

bisnöća (bisn + oća) 'osobina onoga koji je bisan', *benastöća* (benast + oća) 'osobina onoga koji je benast', *čistöća* (čist + oća) 'osobina onoga koji je čist', *finöća* (fin + oća) 'osobina onoga koji se pravi fin'.

Sufiks -ost

Izvedenice *ćoravost* (ćorav + ost) 'osobina onoga koji je ćorav' i *drâgost* (drag + ost) 'osobina onoga koji je drag' tvorene su od pridjevne osnove. Označavaju osobine onoga što je u osnovi izvedenice. Osim od pridjeva mogu se tvoriti i od ostalih vrsta riječi.

Sufiks -ana

Izvedenice tvorene sufiksom *-ana* tvore se od imeničkih i glagolskih osnova.

U pronađenim primjerima *barutāna* (barut + ana) 'zgrada u kojoj se skladišti barut' i *ciglāna* (cigl + ana) 'tvornica u kojoj se izrađuju cigle' značenje izvedenica je tvornica ili spremište.

4. 3. Čista prefiksalna tvorba imenica u mjesnom govoru Kopolja

Broj imenica u mjesnom govoru Kopolja koji je tvoren čistom prefiksalsnom tvorbom znatno je manji od broja imenica tvorenih čistom sufiksalsnom tvorbom. Iz analizirane rječničke građe pronađene su samo dvije imenice tvorene čistom prefiksalsnom tvorbom.

Prefiks a-

alāpača (a + lapača) 'pejorativno, ona koja je zla jezika'. U primjeru je vidljivo da prefiks *a-* nema suprotno značenje.

Prefiks *bez-*

U izvedenici *běskraj* (bez + kraj) 'ono što je bez kraja' prefiks *bez-* tvori apstraktno značenje.

4. 4. Prefiksalsno-sufiksalsna tvorba imenica u mjesnom govoru Kopolja

Analiza rječničke građe mjesnoga govora Kopolja pokazala je da je neznatan broj izvedenica tvoren prefiksalsno-sufiksalsnom tvorbom.

Izvedenice su tvorene prema ovim prefiksalsno-sufiksalsnim obrascima:

prefiks (*bez-*) + imenica + sufiks (*-nik, -ica, -kinja, -luk*)

prefiks (*do-*) + imenica + sufiks (*-nica, -ka, -nik*).

Primjeri izvedenica tvorenih prefiksalsno-sufiksalsnom tvorbom:

běskućnik (bez + kuć + nik) 'onaj koji nema kuće', *běsparica* (bez + par + ica) 'vrijeme u kojem nema para', *bězditkinja* (bez + dit + kinja), *bezobrãzluk* (bez + obraz + luk), *bezobrãzник* (bez + obraz + nik), *dobiljãčnica* (do + biljač + nica) 'pogača koja se peče za komušanje kukuruza', *dočijãlnica* (do + čijal + nica) 'pogača koja se peče za čijanu', *dökolenka* (do + kolen + ka) 'ženska čarapa do kolena', *dõušnik* (do + uh + nik) 'onaj koji odaje povjerljive informacije'.

5. ZAKLJUČAK

U radu je prikazana analiza derivacijske tvorbe imenica u mjesnom govoru Kompolja koja je provedena na rječničkoj građi iz rječnika *Ričnik gacke čakavščine: konpoljski divan*.

Analiza rječničke građe prikazuje prefiksalsnu, sufiksalsnu i prefiksalsno-sufiksalsnu metodu derivacijske tvorbe imenica. Usto, analiza je imenica pokazala zastupljenost pojedinih sufikasa bez obzira na njihovu plodnost ili neplodnost.

Cjelokupna analiza pokazala je najveću brojnost izvedenica tvorenih sufiksom *-ina* u značenju uvećanice od imeničke osnove muškoga i ženskoga roda. Sufiksom *-ina* tvorene su i brojne nove imenice u kojima sufiks ne znači augmentativno značenje.

Augmentativno značenje izvedenicama daje i sufiks *-etina* čije su osnove imenice ženskoga roda. Potvrđen je i znatan broj imenica tvorenih sufiksom *-urina* koje imaju pejorativno značenja, a također su izvedene od imenica ženskoga roda.

U tvorbi imenica deminutivna značenja najplodniji su sufiksi *-ić* i *-ica*. Izvedenice tvorene sufiksom *-ić* pretežito su tvorene od osnove muškoga roda, dok su izvedenice tvorene sufiksom *-ica* tvorene od osnova muškoga i ženskoga roda.

Izvedenice tvorene osnovom srednjega roda rijetke su, a to je u skladu sa zastupljenošću imenica srednjega roda u hrvatskome jeziku.

Osim ovdje spomenutih najplodnijih sufikasa u radu su prikazani svi ostali sufiksi koji sudjeluju u tvorbi imenica.

Prefiksalsna tvorba imenica potvrđena je nekolicinom prefikasa, a napomena u uvodu ne dopušta donošenje zaključaka o rijetkosti deriviranja imenica prefiksalsnom tvorbom u mjesnom govoru Kompolja.

Ista opaska navodi se i za prefiksalsno-sufiksalsnu tvorbu.

Iz analiziranoga korpusa imenica zaključuje se da je najveći broj imenica tvoren od imeničke osnove dok je manji broj imenica tvoren pridjevnom ili glagolskom osnovom.

6. SAŽETAK

U radu je prikazan geografski i dijalektološki smještaj mjesnoga govora Kopolja. Nakon pregleda jezičnih značajki rubnoga ikavsko-ekavskoga poddijalekta i mjesnoga govora Kopolja, iznesene su teorijske postavke o podmetodama derivacijske tvorbe. Rad svoje uporište ima u korpusnoj rječničkoj građi čija analiza prikazuje prefiksalnu, sufiksalnu i prefiksalno-sufiksalnu metodu derivacijske tvorbe. Analizom tvorbenih načina zaključeno je da je u mjesnom govoru Kopolja sufiksalna tvorba najplodnija od sva tri načina derivacijske tvorbe imenica. Posebice su plodni sufiksi *-ina* u tvorbi uvećanica od imenica muškoga i ženskoga roda, *-etina* u tvorbi uvećanica od imenica ženskoga roda te *-urina* u tvorbi izvedenica od ženskoga roda koje imaju pejorativno značenje. Plodni su i sufiksi *-ić* u tvorbi umanjenica pretežito od imenica muškoga roda te *-ica* za tvorbu umanjenica od imeničkih osnova muškoga i ženskoga roda i novih leksema koji nemaju značenje umanjenice. Manji je broj imenica tvoren ostalim sufiksima. Zastupljenost čiste prefiksalne i prefiksalno-sufiksalne tvorbe vrlo je mala.

Ključne riječi: ikavsko-ekavski dijelekt, rubni poddijalekt, mjesni govor Kopolja, derivacijska tvorba imenica, čista sufiksalna tvorba, čista prefiksalna tvorba, prefiksalno-sufiksalna tvorba.

SUMMARY

This paper shows geographical and dialectological positioning of the local speech of Kompolje. After examining the linguistic characteristics of the marginal ikavian-ekavian subdialect and the local speech of Kompolje, theoretical suppositions on derivational submethods have been made. This paper has its basis in the analysis of dictionary corpus, namely the suffixal, prefixal and suffixal-prefixal formation of words.

The analysis of the morphology has concluded that, in the local speech of Kompolje, suffixal derivation is the most fruitful of the three common ways of derivational noun-forming. Especially fruitful suffixes are *-ina* when forming augmentative forms of feminine and masculine nouns, *-etina* when forming augmentative forms of feminine nouns and *-urina* when forming feminine derivations that carry pejorative meaning. In forming diminutive masculine nouns, the suffix *-ić* is fruitful alongside with *-ica* for diminutives of feminine and masculine root nouns and new lexemes without the diminutive meaning. A smaller number of words use other suffixes to form nouns. The usage of solely prefixal and prefix-suffixal formation is very low.

Key words: ikavian-ekavian dialect, marginal dialect, local speech of Kompolje, derivational formation of nouns, suffixal formation, prefixal formation, prefixal-suffixal formation.

7. LITERATURA

Izvor

1. Kranjčević, Milan (2003), *Ričnik gacke čakavščine: konpoljski divan*, Katedra Čakavskog sabora pokrajine Gacke, Otočac

Literatura

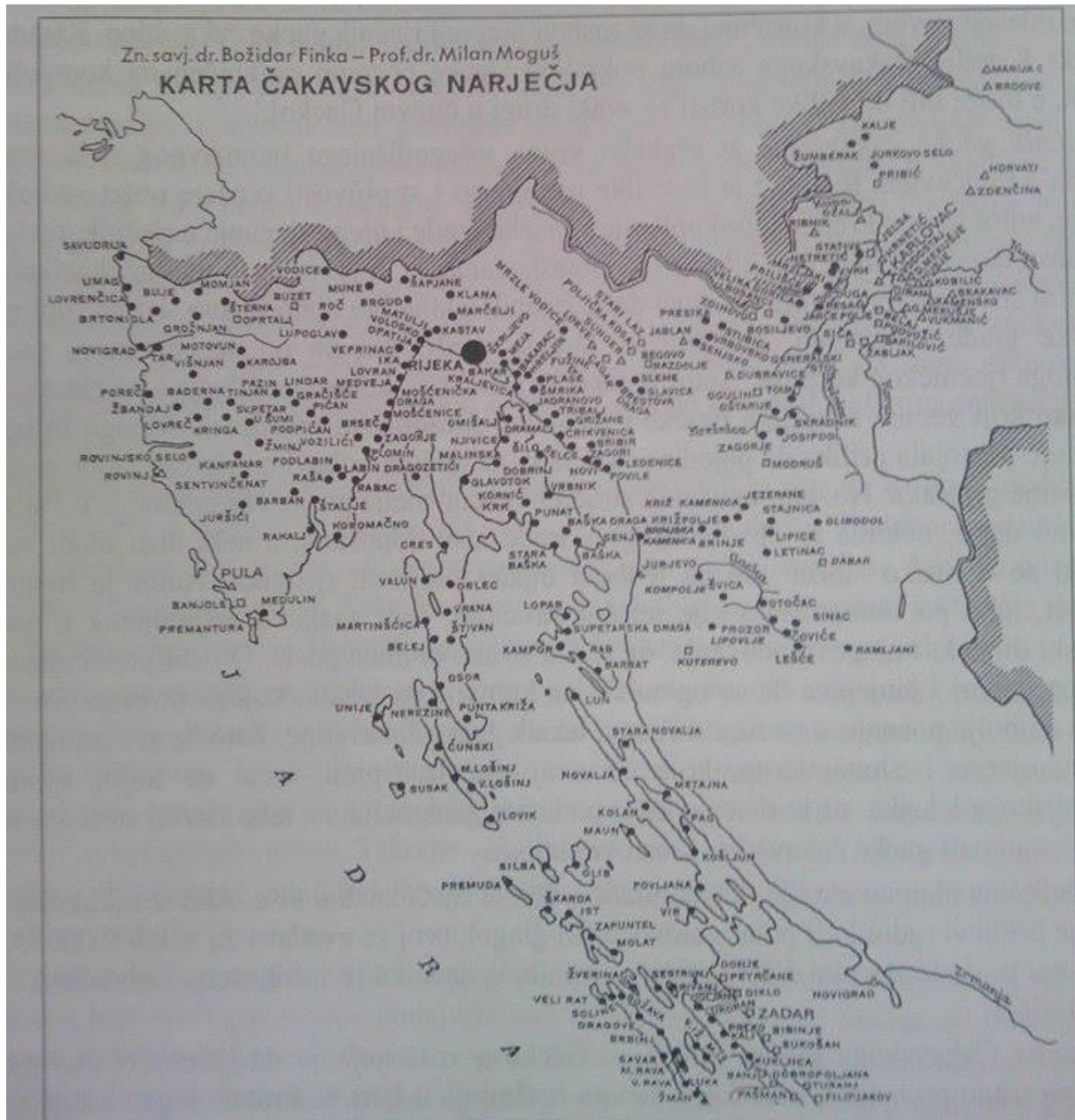
1. Babić, Stjepan (2002), *Tvorba riječi u hrvatskome književnome jeziku*, Nakladni zavod Globus (HAZU), Zagreb
2. Barić, Eugenija – Lončarić, Mijo – Malić, Dragica – Pavešić, Slavko – Peti, Mirko – Zečević, Vesna – Znika, Marija (1995), *Hrvatska gramatika*, Školska knjiga, Zagreb
3. Brozović, Dalibor (1988), „Čakavsko narječje“ u: Brozović, D. –Ivić, P., *Jezik srpskohrvatski/ hrvatskosrpski, hrvatski ili srpski*, Jugoslavenski leksikografski zavod „Miroslav Krleža“, Zagreb, str. 80. - 90.
4. Lisac, Josip (2009), *Hrvatska dijalektologija 2, Čakavsko narječje*, Golden Marketing – Tehnička knjiga, Zagreb
5. Lukežić, Iva (1990), *Čakavski ikavsko-ekavski dijalekt*, Izdavački centar Rijeka, Rijeka
6. Marković, Ivan (2013), *Uvod u jezičnu morfologiju*, Disput, Zagreb
7. Moguš, Milan (1977), *Čakavsko narječje*, Školska knjiga, Zagreb
8. Orešković, Sanja (1995) *Prvi opis mjesnoga govora Kompolja*, Rijeka (diplomska radnja)
9. Silić, Josip – Pranjković, Ivo (2005), *Gramatika hrvatskoga jezika*, Školska knjiga, Zagreb
10. Vulić, Sanja (2005), *Tvorba imenica u gradišćanskohrvatskim čakavskim govorima*, Rijeka (doktorska disertacija)

11. Vulić, Sanja (2007b), „Prefiksarno-sufiksorna tvorba imenica u gradišćanskohrvatskim idiomima“ u: *Čakavska rič*, br. 1, Književni krug Split, Split, str. 121-138
12. Vulić, Sanja (2007c), „Čista prefiksorna tvorba imenica u gradišćanskohrvatskim idiomima“ u: *Croatica et Slavica Iadertina*, br. 3, str. 81-91.
13. Vulić, Sanja (2006), „Dosadašnja istraživanja tvorbe riječi u hrvatskoj dijalektologiji“ u: *Čakavska rič*, br. 34, Književni krug Split, Split, str. 97-113.

8. PRILOZI

Slika 1¹⁷.

Prikaz mjesta Kompolja na karti.

¹⁷ Preuzeta iz Kranjčević, Milan (2003), *Ričnik gacke čakavščine: konpoljski divan*, Katedra Čakavskog sabora pokrajine Gacke, Otočac